

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**TÜRK ULUSAL AJANSI TARAFINDAN
DESTEKLENEN HAYAT BOYU ÖĞRENME
PROJELERİNDE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ
KULLANIM DURUMU**

Yüksek Lisans Tezi

HÜLYA BOZACI

İSTANBUL, 2012

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**TÜRK ULUSAL AJANSI TARAFINDAN
DESTEKLENEN HAYAT BOYU ÖĞRENME
PROJELERİNDE BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ
KULLANIM DURUMU**

Yüksek Lisans Tezi

HÜLYA BOZACI

Tez Danışmanı: PROF.DR. HÜSEYİN UZUNBOYLU

İSTANBUL, 2012

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BİLGİ TEKNOLOJİLERİ BÖLÜMÜ

Tezin Adı:
Öğrencinin Adı Soyadı:
Tez Savunma Tarihi:

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Fen Bilimleri Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Ünvan, Ad ve SOYADI
Enstitü Müdürü
İmza

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylıyorum.

Ünvan, Adı ve SOYADI
Program Koordinatörü
İmza

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

_____ Jüri Üyeleri _____

_____ İmzalar _____

Tez Danışmanı
Ünvan, Adı ve SOYADI

Ek Danışman
Ünvan, Adı ve SOYADI

Üye
Ünvan, Adı ve SOYADI

ÖNSÖZ

Çalışmalarım boyunca değerli yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren Tez Danışmanım Prof. Dr. Hüseyin Uzunboylu' ya, en içten dileklerle teşekkür ederim.

Bu çalışma boyunca yardımlarını esirgemeyen ağabeyim Aksel BOZACI ve annem Sebahat BOZACI'ya teşekkür ederim.

İstanbul,2012

Hülya BOZACI

ÖZET

TÜRK ULUSAL AJANSI TARAFINDAN DESTEKLENEN HAYAT BOYU ÖĞRENME PROJELERİNDE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ KULLANIM DURUMU

Hülya Bozacı

Bilgi Teknolojileri Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU

Ocak 2012, 59 sayfa

Bilim ve teknoloji günümüzde baş döndürücü bir hızla ilerlemekte, bilgi teknolojileri araçları neticesinde eğitimde de yenilikler ve değişimler kaçınılmaz olmuştur. Böylece eğitim, ticaret ve kültürel alanlara kadar ülkeler arasında ortak çalışma imkânları doğmakta, hatta bu giderek zorunlu hale gelmektedir. Gelişen bu durumlar eğitimde gerek ulusal gerekse uluslararası projeler üretilmeye yöneltmiştir.

Bu araştırmada, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları içerisinde yer alan Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programları kapsamındaki projelerde bilgi teknolojileri kullanım durumu incelenmiştir. Ayrıca, bilgi teknolojilerinin eğitim projelerindeki rolü ve projeleri yürüten öğretmenlerin bilgi teknolojilerinin eğitim alanındaki kullanımları incelenmiştir.

Durum incelemesi için Türk Ulusal Ajansı Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programları içerisinde kabul edilmiş İstanbul ilinden rastgele seçilen 10 proje incelenmiştir. Verileri toplama aracı olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. İncelenen 10 proje koordinatörü öğretmen ile videolu görüşme yapılmıştır. Bunun yanında öğretmenlere bilgi teknoloji kullanım değerlendirme rubrik ölçeği uygulanmıştır.

Araştırma; Giriş, İlgili Literatür, Yöntem, Bulgular ve Yorum ile Sonuç, Tartışma ve Öneriler olmak üzere beş ana bölümden oluşmaktadır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde Nvio9.0 ve SPSS 15.0 programları kullanılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda Türkiye'deki eğitim projelerinde bilgi teknolojilerinin kullanım durumu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bilgi Teknolojileri, Eğitim, Proje, Ulusal Ajans, Hayat Boyu Öğrenme

ABSTRACT

THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGY INSIDE OF THE LIFELONG LEARNING PROJECTS SUPPORTED BY TURKISH NATIONAL AGENCY

Hülya Bozacı

M.Sc. in Information Technologies Programme

Supervisors: Prof. Hüseyin UZUNBOYLU

January 2012, 59 pages

Science and technology is advancing at a vertiginous style, as a result of information technology tools in education, innovation and change has been inevitable. Thus, education, trade and cultural fields, emerging opportunities for joint working between the countries, even this has been becoming increasingly necessary. These situations are developing both national and international projects in education have led to be produced.

In this research, which is contained in the European Union Education and Youth Programs Lifelong Learning and Youth Programs within the scope of usage of information technology projects has been investigated. Also, performing the role of information technology projects in education and training in the use of information technology projects, conducting teachers has been investigated.

Status review of the Turkish National Agency for Lifelong Learning and Youth Programs in the provinces of Istanbul, randomly selected 10 projects has been studied. Interview technique has been used for data collection. Video interviews has been conducted with co-ordinator teachers 10 surveyed projects. In addition, information technology applied the scale of rubric assessment has been used to teachers.

In the Research is composed of five main sections such as Introduction, Literature Survey, Data and Methods, Results and Conclusion, Discussion and Recommendations. Nvio 9.0 program has been used for the evaluation of the data . Situation of usage of information technology in education in Turkey has been defined in view of obtained.

Key Words: Information Technology, Education, Project, National Agency, Lifelong Learning

İÇİNDEKİLER

TABLolar.....	viii
ŞEKİLLER.....	ix
KISALTMALAR ve SEMBOLLER.....	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI.....	4
1.2 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	4
1.3 VARSAYIMLAR.....	5
1.4 SINIRLILIKLAR.....	6
1.5 TANIMLAR.....	6
2. İLGİLİ LİTARATÜR VE KAYNAK ARAŞTIRMASI.....	8
2.1 DURUM ARAŞTIRMASI.....	8
2.1.1 Durum Nedir?.....	8
2.1.2 Durum Çalışması Nedir?.....	8
2.2 PROJE KAVRAMI NEDİR?.....	9
2.2.1 Proje Nedir?.....	9
2.2.2 Bir Projede Bulunması Gereken Temel Özellikler.....	9
2.2.3 Proje Önerisi Hazırlanırken Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar	10
2.2.4.Projenin Planlaması.....	13
2.2.5. Proje Döngüsü.....	14
2.3 TEKNOLOJİ NEDİR?.....	16
2.4 TEKNOLOJİNİN GEREKLİLİĞİ.....	19
2.5 EĞİTİM TEKNOLOJİSİ.....	20
2.6 ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ.....	22
2.7 ÖĞRETMENLERİN YENİ BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ KARŞISINDAKİ DURUMU	26
2.8 ÖĞRETMENLERİN EĞİTİM TEKNOLOJİSİ ALANINDA YETİŞTİRİLMESİNİN ÖNEMİ.....	29
2.9 BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ ALANINDA ÖĞRETMENLERİN EĞİTİMİ VE GÖREVLERİ.....	30

2.10	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ ALANINDAKİ ÖĞRETMENLERİN EĞİTİMLERİNİN HEDEF, PROGRAM, VE İÇERİK AÇISINDAN TÜRKİYE DURUMU.....	30
2.11	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI TARAFINDAN BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ ALANINDA YÜRÜTÜLMEKTE OLAN EĞİTİMDE FATİH PROJESİ.....	33
2.12	MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN EĞİTİMDE HAYAT BOYU ÖĞRENME PROGRAMLARI.....	35
3.	YÖNTEM.....	41
3.2	ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	41
3.2	EVREN VE ÖRNEKLEM.....	41
3.3	VERİLERİN TOPLANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ.....	41
4.	BULGULAR VE YORUMLAR.....	42
5.	SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	54
	KAYNAKÇA.....	56
	EKLER	59
	Ek A.1 Eğitimde Bilgi Teknolojisi Kullanımı Değerlendirme Anketi....	60
	Ek A.2 Nüfus Uluslar Arası Projelerde Bilgi Teknolojisi Kullanımı Durumu Video –Görüşme Değerlendirme Soruları.....	61
	Ek A.3 Araştırmaya Katılan Okullar Ve Projeleri.....	62
	Ek A.4 Araştırmaya Katılan Okullardan Toplanan Veriler.....	63

TABLolar

Tablo 4.1: Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş gruplarına göre yüzde dağılımları.....	43
Tablo 4.2: Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyete göre yüzde dağılımı.....	44
Tablo 4.3: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Yüzde Dağılımı.....	45
Tablo 4.4: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Branşa Göre Yüzde Dağılımı.....	46
Tablo 4.5: Bilişim Teknolojileri Kullanımı Bu Projenin Başlaması, İlerlemesi ve Değerlendirilmesi	47
Tablo 4.6: Eğitim Durumunuz? * Bilgi Teknolojileri Kullanımı Konusunda Kendinizi Ne Derece Yeterli Buluyorsunuz?	49
Tablo 4.7: Branşınız?* Proje Süresince Bilgi Teknolojileri Kullanımı Konusunda Okul Yönetimi Size Ne Derece Destekledi?.....	51

ŞEKİLLER

Şekil 4.1: Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş gruplarına göre yüzde dağılımları.....	43
Şekil 4.2: Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyete göre yüzde dağılımı.....	44
Şekil 4.3: Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumuna göre dağılımı.....	45
Şekil 4.4: Araştırmaya katılan öğretmenlerin branşa göre dağılımı.....	46

KISALTMALAR

AB	:	Avrupa Birliği
BDÖ	:	Bilgisayar Destekli Öğretim
BT	:	Bilişim Teknolojileri
BİT	:	Bilgi İletişim Teknolojileri
FATİH	:	Fırsatları Arttırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi
LLP Programme)	:	Hayat boyu Öğrenme Programı (Lifelong Learning
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
MEDA	:	Avrupa Birliği Akdeniz ve Demokrasi Fonu
MEGEP	:	Mesleki eğitim ve öğretim sistemini geliştirme projesi
UA	:	Ulusal Ajans

1. GİRİŞ

Karmaşık ve yarışmacı bir dünyanın üyesi olan insan, yaşamda kalmak, varlığını sürdürebilmek ve gelişmek için önemli nitelik ve nicelikte bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma, kısacası bilgiye sahip olma gereksinmesi içindedir. İnsanın bu gereksinmesini gidermede en önemli sorun, bilginin nasıl elde edileceği, nasıl dağıtılacağı ve nasıl saklanacağıdır. Bilginin üretilmesini, toplanmasını, biriktirilmesini, işlenmesini, yeniden elde edilmesini, yayılmasını ve korunmasını sağlayan unsur bilişim teknolojileridir.

Bilişim teknolojileri, iletişim ve bilgisayar sistemleriyle bağlanabilen bilgi hizmetlerinin tamamı için kullanılan bir kavramdır. Yani bu kavramı sadece bilgisayar donanım ve yazılımlarıyla sınırlı tutulamaz. Bilişim teknolojisinin dört temel kategorisi bulunmaktadır:

- a) Yazılım
- b) Hizmetler
- c) Donanım
- d) Ekipmanlar

Bilişim teknolojileri devrimsel nitelikli değişimlere neden olmaktadır. Bu teknolojiler, ülkelerin birinci veya üçüncü sınıf olmalarını belirleyecek kadar büyük bir öneme sahiptirler. Bilişim teknolojileri vasıtasıyla bilgiler istenilen noktalara geleneksel yollardan milyonlarla ifade edilebilecek bir oranda daha hızlı ulaştırılabilmektedir.

Bilişim toplumunun yolunun açılması ve gerçekleşmesi, "içerik" (bilgi) ve "teknoloji"nin (bilgi teknolojisi) bütünleşmesiyle sağlanacaktır. Bilişim teknolojisinin altyapısı bilgisayar ve diğer iletişim araçlarına dayanır, ancak bu teknolojiye insan unsuru yok sayılamaz. Bu teknolojiler esasen insan aklının yansımasından başka bir şey değildirler.

Bilişim teknolojisi diğer bütün disiplinler ile ilgilidir ve bunun neticesi olarak çok farklı biçimlerde uygulanarak kullanıcılara sınırsız bir etki ve gelişme olanağı sunmaktadır.

Bilişim teknolojileri, bilişim toplumunun hammaddesi olan bilgiye istenildiği zaman ve mekânda hızlı bir şekilde ulaşılmasını sağlar. Bununla da yetinmeyip sürekli olarak yeni bilgilerin üretilmesine aracılık ederler. Bu teknolojilerle birlikte toplum yeniden şekillendirilmektedir. Tarım toplumunda dönüşümün motoru saban, sanayi toplumunda buhar makinesi, bilişim toplumunda ise bilgisayardır. Bilgi akış hızının artması beraberinde, bilim, teknoloji ve üretim üçgeninin çevrimini hızlandırmaktadır.

Bu çevirim hızlandıkça içinde bulunduğumuz çağın gerekleri göz önüne alındığında eğitim-öğretimle ilgili her türlü faaliyette genelde bilişim teknolojileri, özeldede bilgisayarların aktif olarak kullanılmasının kaçınılmaz bir gerçek olduğunu, bunun yanı sıra eğitimde BT'nin kullanımının dünyada artık hem bir gereklilik hem de bir fırsat olarak görüldüğünü vurgulanmaktadır. Çünkü eğitime yansımayan teknolojinin toplumun öteki katmanlarında etkin olarak kullanılır hale gelmesi beklenemez.

Teknolojinin eğitim sistemimize yansımalarını günümüzde FATİH Projesi olarak görmekteyiz. Pilot uygulamalarına başlanan FATİH Projesi; okullardaki derslikleri BT ekipmanları ile donatılarak eğitimde öğrenci ve öğretmenler için fırsatları artırma

ve okullarda teknolojiyi iyileştirme hareketi olarak tanımlanmaktadır. FATİH Projesi ile E-Dönüşüm Türkiye kapsamında üretilen ve ülkemizin bilgi toplumu olma sürecindeki eylemlerini tanımlayan Bilgi Toplumu Stratejisi Belgesi, Kalkınma Planları, Bakanlığımız Stratejik Planı ve BT Politika Raporunda yer alan hedefler doğrultusunda 2013 yılı sonuna kadar dersliklere BT araçları sağlanarak, BT destekli öğretimin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

Eğitim sistemimizde, FATİH Projesi gibi sadece teknik bir yatırım olmayan, topyekun eğitimde fırsatları artırma ve teknolojiyi iyileştirme hamlesi; Genel ve mesleki eğitimin yanı sıra eğitimle ilgili tüm alt program ve faaliyetleri bütüncül bir yaklaşımla tek bir programda toplayan Hayat boyu Öğrenme Programlarının (LLP) daha etkin ve sürekli yer almasına yol açacağı düşünülmektedir.

Böyle bir sürecin içerisine girilirken yapılmış olan, yürürlükte olan ve yapılacak olan Hayat boyu Öğrenme Programlarında Bilişim teknolojilerinin etkin kullanımı eğitim ve öğretimi geliştirme imkânı bulacaktır. Bilişim Teknolojilerinin etkin kullanımıyla Hayat boyu Öğrenme Programları, ilk ve orta öğrenimdeki öğrencilerinden yetişkinlere,

mesleki eğitim stajyerlerinden üniversite öğrencilerine, temel beceri ihtiyacı duyan insanlardan eğitim profesyonellerine kadar herkes için eğitim ve öğretimde gelişme imkânları ve karşılıksız mali katkı sağlayacaktır.

Bu bağlamda; gelişen Bilişim teknolojileri dinamikleri eğitimde müfredat, yönetim, değerlendirme ve eğitim projeleri gibi unsurlarda değişimlere yol açmıştır. Gerçekleşen bu değişimlerinin gözlenebilmesi ve yönelimlerin tespiti bu tezin gerekliliğini vurgulamaktadır.

Bu bölümde, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar, araştırmanın sınırlılıkları ve araştırmada kullanılan temel kavramların tanımları üzerinde durulacaktır.

1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırmanın amacı, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları içerisinde yer alan Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programları kapsamındaki projelerde bilgi teknolojileri kullanım rolünü açıklamaktır.

Bu amaçla çalışmada şu sorulara yanıt aranmıştır;

1.Projeniz hakkında bilgi alma, irtibat kurma ve projeye başvuru süresince bilgi teknolojilerinden ne şekilde faydalandınız?

- a. Günlük bilgisayar ve internet kullanım süreleri,
- b. Proje başvuru süresince kullanılan bilgisayar programları,
- c. Proje başvuru süresince bilgi teknolojileri donanımları ,

2.Projenizin kabulü ve ilerlemesi sürecinde bilgi teknolojilerinden ne şekilde faydalandınız?

- a) Proje ilerlemesi takibinde bilgi teknolojileri kullanımı,
- b) Günlük bilgisayar ve internet kullanım süreleri,
- c) Proje ürünlerinin ortaya çıkmasında bilgi teknolojileri kullanımı,

3.Projenizin sonlandırılması ve değerlendirilmesi süresince bilgi teknolojilerinden ne şekilde faydalandınız?

- a) Projenizin ve katılımcıların değerlendirilmesinde kullanılan bilgisayar programları,
- b) Projenizin ve katılımcıların değerlendirilmesindeki bilgisayar ve internet kullanım süreleri...

1.2 ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma ile toplanan verilerin;

1. Değişerek gelişen bilgi teknolojileri ile birlikte öğretmenin yaptığı proje çalışmalarının yalnız öğrenci başarısı üzerinde değil, ülkemizin geleceği için de ne denli önemli olduğuna yönelik bilgi sunacağı,
2. Bilgi teknolojilerinin hayatımıza ve eğitim anlayışına getirdiği değişikliği vurgulayacağı,
3. Türkiye'de bilgi teknolojileri eğitiminde uygulanan yöntemlerin içeriği, süresi ve niteliğinin yeterliliği konusunda düşünme ve tartışma yaratacağı,
4. Gelecekte öğretmenlerin üreteceği eğitim projelerine kaynaklık edebileceği,
5. Bilgi teknolojilerini kullanımındaki eksiklerin saptanması ve giderilmesi sonucunda eğitim alanında üretilebilecek projelere sağlayacağı faydaları göstermesi bakımından bundan sonra yapılacak tezlere kaynaklık edeceği, düşünülmektedir.

1.3 VARSAYIMLAR

Bu çalışmada;

1. Video- görüşmelerine katılan öğretmenlerin tecrübelerini ve görüşlerini paylaşırken içtenlikli davrandıkları varsayılmıştır.
2. Öğretmenlerin bilgi teknolojileri ile ilgili soruları doğru ve eksiksiz cevapladığı kabul edilmiştir.
3. Araştırmada videolu görüşme yapılan sekiz farklı okuldan on farklı proje araştırmanın evrenini temsil etmektedir.

1.4 SINIRLILIKLAR

1. Çalışma, İstanbul ilinin Avrupa yakasının yedi farklı ilçesinden sekiz farklı okuldaki on farklı proje için yapılan görüşmeleri kapsamaktadır.
2. Görüşmelerde yer alan projeler Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları içerisinde yer alan Hayat Boyu Öğrenme ve Gençlik Programları kapsamındadır.
3. Araştırma zaman açısından 2004 ve 2011 senelerinde kabul projeleri içermektedir.

1.5 TANIMLAR

Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT) : Elektronik ortamları ya da benzer ortamlarda bulunan araçlar ve işlemlerle bilginin erişilmesi, yeniden yapılanması, organize edilmesi, ayıklanması, üretilmesi, güncellenmesi, değişmesi süreçlerinde kullanılmasını sağlayan teknolojilerdir. Bu çalışma kapsamında bilgi teknolojileri kaynakları olarak bilgisayar, internet, eğitsel yazılımlar, projeksiyon, yazıcı, tarayıcı ve dijital fotoğraf makinesi ele alınmıştır.

ICT (Information and Communication Technology) : Avrupa Birliği ülkelerinde “Bilgi ve İletişim Teknolojileri” için kullanılan kavram.

Bilgisayar Öz-yeterliliği: Bireyin bilgisayar kullanma konusunda kendine ilişkin yeterlilik yargısıdır.

Proje: Proje; belirlenmiş bir süre ve bütçe dahilinde, kaynakların nasıl ve ne şekilde kullanılacağını gösteren, açık olarak tanımlanmış hedefleri elde etmeye yönelik bir dizi faaliyet sonucu orta ve uzun vadede başarıyı hedefleyen stratejik plandır (Komisyon, Proje Hazırlama Rehberi, 2011).

Hayat Boyu Öğrenme Programı: Hayat Boyu Öğrenme programı (LLP) üye devletlerin eğitim ve öğretim sistemlerinin özellikle Lizbon stratejisinde belirtilen hedefler bağlamında modernizasyon ve uyumunun sağlanması için öngörölmüş programlardır. Bireysel hareketlilik ve ortaklık temelli faaliyetlerine katılan birey ve kuruluşlarına Avrupa boyutu kazandırır. (LLP) dört alt program (Comenius, Erasmus, Leonardo Da Vinci ve Grundvig) ile bunların kesişimini hedefleyen Ortak Konulu program da dahil olmak üzere 5 alt programa sahiptir_(Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi, 2007).

2. İLGİLİ LİTERATÜR VE KAYNAK ARAŞTIRMASI

2.1 DURUM ARAŞTIRMASI

2.1.1 Durum Nedir?

Bir zaman kesiti içinde bir şeyi belirleyen koşulların tümü, vaziyet, hal, keyfiyet, mevki, pozisyonudur. Bir kişinin fiziksel ve ruhsal niteliği, hal, vaziyettir. Bireyin toplum içindeki ilişkileriyle belirlenen yeri, konumdur. Ad soylu sözcüklerin birbirleriyle ve eylemlerle ilişkilerini belirleyen biçimdir. Hesap, döküm listesi, envanter... (turkcebilgi, 2012)

2.1.2 Durum Çalışması Nedir?

Durumlar çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilir. Bir birey, bir kurum, bir grup, bir ortam çalışılacak durumlara örnek oluşturabilir. Durum çalışmaları nicel veya nitel yaklaşımla yapılabilir. Her iki yaklaşımda da amaç belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymaktır. Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Yani bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler, vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerine odaklanılır. Ayrıca bir durumda meydana gelen değişimleri ve süreçleri anlamak önemli ise bu durumların uzun dönemli çalışması söz konusu olabilir.

Durum çalışmalarında genellikle birden fazla veri toplama yöntemi işe koşulur; bu yolla zengin ve birbirini teyit edebilecek veri çeşitliliğine ulaşılmaya çalışılır. Durumlar birbirinden farklı olduğu için sonuçların genellenmesi söz konusu değildir. Ancak bir duruma ilişkin olarak elde edilen sonuçların benzer durumların anlaşılmasına yönelik örnekler ve deneyimler oluşturması beklenir.

Durum çalışması nitel araştırmada çok yaygın olarak kullanılan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın çok farklı biçimleri (tek durum, çoklu durum, vb.) vardır (Yıldırım 2011).

2.2 PROJE KAVRAMI

2.2.1 Proje Nedir?

Proje; belirlenmiş bir süre ve bütçe dâhilinde, kaynakların nasıl ve ne şekilde kullanılacağını gösteren, açık olarak tanımlanmış hedefleri elde etmeye yönelik bir dizi faaliyet sonucu orta ve uzun vadede başarıyı hedefleyen stratejik plandır.

2.2.2 Bir Projede Bulunması Gereken Temel Özellikler

Bir projede bulunması gereken temel özellikler şunlardır:

- a. Proje, bir ihtiyaçtan doğmalı ve ihtiyacın kaynağı olan sorunu çözmek için kurgulanmalıdır.
- b. Belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda açıkça belirtilmiş hedefleri olmalıdır.
- c. İlgili tarafları net bir şekilde belirlenmiş olmalıdır (İlgili taraflar; projenin içinde bulunduğu çevre, ürünün/hizmetin sunulduğu kitle, projede görev alanlar, finansman kuruluşlar vb.).
- d. Projenin uygulanacağı yer (kapsayacağı bölge ve/veya mekânlar) belirli olmalıdır.
- e. Belirli bir zaman diliminde gerçekleşmelidir.
- f. Belirli bir bütçesi olmalıdır.
- g. Belirli kaynakları tüketmeli ve sonucunda belirli çıktıları sağlamalıdır.
- h. Unsurları anlamında özgün ve tek olmalıdır.

- i. Hedeflere ulaşmak için yapılması gereken her faaliyet ve bu faaliyetlerin nasıl bir sıralama ile gerçekleştirileceğinin ayrıntıları belirlenmiş olmalıdır.
- j. Sürdürülebilirliğin (proje tamamlandıktan sonra çıktılarının devamlılığı) nasıl sağlanacağı açıklanmış olmalıdır.
- k. Uygulama aşamasında projeyi etkileyebilecek varsayımları net ve kabul edilebilir olmalıdır.

2.2.3 Proje Önerisi Hazırlarken Dikkat Edilmesi Gereken Unsurlar

Proje önerisi; belirli bir sorunun çözümünü hedefleyen bir dizi etkinliğin ayrıntılı anlatımıdır. Öneri aşağıdaki konularda ayrıntılı açıklamalar getirmelidir:

1. Projenin gerekçesi,
2. Projenin faaliyetleri ve uygulama takvimi,
3. Metodoloji,
4. Gerek duyulan insan kaynakları, ayni ve parasal kaynaklar.

Nitelikli bir proje önerisinin hazırlanması, önemli ölçüde araştırma, fikir alışverişi ve geçmiş deneyimlerden ders alınmasını gerektiren bir süreçtir. İyi formüle edilmiş bir proje, kaynağının ve faydalanıcının önceliklerine ve belirlenen politikalara dayandırılmalıdır. AB kaynaklı projelerde AB kalkınma ve iş birliği politikalarıyla uyum içinde olunmalı ve bu kapsamda geliştirilmesi planlanan projelerde mümkün olduğunca bu politikalara desteklenmelidir. Projenin bunları nasıl destekleyeceğini göstermek için esaslı bir sav ortaya konulmalı (demokrasi ve insan haklarının

geliştirilmesi, yoksulluğun azaltılması ve/veya ekonomik entegrasyon, sürdürülebilir kalkınma, cinsiyet eşitliğinin desteklenmesi, vb.) ve mali kaynağı sağlayacak otorite

(Avrupa Komisyonu) tarafından belirlenmiş ve belirlenecek olan stratejik planlar ve operasyon el programlar ile uyumlu olmalıdır. Bu stratejik planlar ve operasyon el programlarının öncelikleri ve kapsamı, politika kararlarını uygulamaktan sorumlu otoritenin geniş çalışma alanlarından oluşur. Bu geniş çalışma alanlarına çoğu kez

Program adı verilir ve bunlar da kapsam ve ölçek bakımından aslında birer makro projedir. Bu konuda AB'nin aday ülkelerin adaylık sürecinde öngördüğü Katılım

Öncesi Mali Yardım Aracı'nın (IPA) beş ana bileşeninden dördüncüsü olan "İnsan

Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyon El Programı" buna bir örnek teşkil etmektedir.

Bir programın hedeflerinin gerçekleştirilmesi için ulusal ve yerel kapsamda destek arayan sorumlu ve yetkililer, projelere ihtiyaç duymaktadır. Dolayısıyla AB tarafından desteklenecek bir proje, devam eden faaliyetleri desteklemek yerine yeni bir fikir ortaya koyup geliştirmeli ve yüksek önceliğe sahip ihtiyaçları karşılamalıdır. Bu bakımdan bir kamu sektörü faaliyetinin desteklendiği yerlerde proje hedefleri genel kapsamda ulusal politikalara ve yerelde sektör politikalarına, katkı sağlamalıdır. Örneğin, bir program aşağıdaki özelliklere sahip olabilir:

Bir sektörün tamamını kapsayabilir (eğitim sektörü),

Eğitim sektörünün bir kısmına odaklanabilir (ilköğretim, okul öncesi, vb.),

Ortak bir odaklanma ile bir projeler 'paketi' olabilir (ASYA-AB üniversite bağlantıları programı),

Bir dizi farklı bileşenle sadece büyük bir projenin esas itibarıyla ne olduğunu tanımlayabilir.

Bu şekilde, farklı otoriteler tarafından belirlenen programlara yönelik projelerin tasarımında bazı önemli ön değerlendirme ölçütlerine dikkat edilmelidir. Yani projenin donor (mali kaynağı veren) kurum ya da kuruluş tarafından kabul edilmesinde doğrudan etkili olan ölçütler vardır ve genel olarak bunlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- i. Kalkınma planları, Kamu Kurumları Stratejik Planları ve ilgili sektör programlarıyla uyum içerisinde olmalıdır.
- ii. Tecrübelerden çıkarılan dersler ile birlikte devam eden/planlanmış olan diğer projeler/programlar değerlendirilmeli ve strateji seçimine dahil edilmelidir.
- iii. Sektörde ya da benzer çevrede uygulanan projeler/programlardan çıkarılan derslere başvurulmalıdır (inceleme ve değerlendirme raporlarından).
- iv. Yapılacak projenin devam eden ya da planlanmış projelerle bütünlük içinde olmasına dikkat edilmelidir.
- v. Kilit paydaşlar ve hedef grupları açıkça tanımlanmalı, özvarlık ve kurumsal kapasite konuları analiz edilmeli ve projeye yerel sahiplenme sağlanmalıdır.
- vi. Hedef gruplara yönelik sosyo-ekonomik duruma ve cinsiyete göre veri sağlanmalıdır (sağlık, eğitim, gelir, insan kaynakları vb.)
- vii. Özellikle projenin uygulamasından sorumlu olan kurumların yapısı, kapasitesi ve idari durum değerlendirmesi hazırlanmalıdır (güçlü ve zayıf tarafları).
- viii. Projenin çözmek istediği sorunlar analiz edilmeli (Sorun analizi neden-sonuç ilişkisinin değerlendirmesini içerir ve hedef grupları etkileyen sorunları tanımlar.) ve projenin değinmeyi amaçladığı sorunlar ve/veya fırsatlar tanımlanmalıdır.
- ix. Hedefler açık olmalı ve net bir şekilde tanımlanmış olan ihtiyaçları karşılamalıdır.
- x. Projenin “genel hedefi” ile, ilgili politika, program veya “sektör hedefi” arasında net bağlantı kurulmalı ve bu sayede projenin uzun vadedeki kalkınma hedefine nasıl katkıda bulunacağı ifade edilmelidir.

- xi. Proje amacı; projenin uygulanmasıyla hedef grupların elde edecekleri doğrudan faydayı/faydaları açıkça belirtmeli ve hedef grubun/grupların karşılaştıkları sorunların analizi ile uyum içerisinde olmalıdır.
- xii. Kaynak ve maliyet uygulamaları net olmalı, ön tahmini maliyet analizleri gerçekleştirilmelidir.
- xiii. Projenin çevre, teknik ve sosyal açılarından kabul edilir ve sürdürülebilir olması gerektiği bilinci ile hazırlık yapılmalıdır.
- xiv. Proje teknik açıdan gerçekleştirilebilir olmalı, proje hedefleri içerisinde varsa ilgili endüstri standartlarını karşılamalı ve hedef grubun ihtiyaçlarına/kaynaklarına uygun teknolojiyi uygulayabilmeli ve kullanabilmelidir.
- xv. Projenin kabul edilebilirliğine artı katkı sağlayan dezavantajlı ve hassas gruplar (yoksullar, kadınlar, çocuklar, özürlü kimseler, yaşlılar ya da hastalar) için projenin bir stratejisi bulunmalıdır.
- xvi. Bu ölçütler; projelerde önerilen faaliyetlerin uygunluğunu, teklifler için yapılan çağrının hedefleriyle tutarlılığını, niteliğini, beklenen faydasını, sürdürülebilirliğini ve maliyet etkinliğini kapsar.

2.2.4 Projenin Planlaması

Proje planlaması yapılmadan iyi bir proje önerisi hazırlanması mümkün değildir. Bu nedenle planlama ile ilgili sorunları ortaya koymanın bir yolu proje bileşenlerinin iyi irdelenmesidir. Proje kaleme alınmadan önce (teklif formları doldurulmadan) projeyi oluşturan bileşenlerin tek tek geliştirilmesi gerekir.

Proje bileşenleri dikkate alınarak yapılacak hazırlık çalışmaları tamamlandıktan sonra proje teklifinin yazılması aşamasına geçilebilir. Bu aşamada verilecek en temel karar,

proje önerisinin içeriği ve yapısıdır. Bu yapı, bir yandan projenin niteliği, diğer yandan da finansman sağlayacak kuruluşun istekleri doğrultusunda belirlenir.

Projeler, kaynak bakımından farklı olup işlevsel olarak da bazı farklılıklar gösterebilir. Donor kuruluşlara teklif edilen projelerin formatları arasında da küçük farklılıklar olabilir. Ancak genel anlamda iyi bir proje teklifi hazırlamanın kriterleri değişmez. Kalkınma projeleri hedef, kapsam ve ölçekleri bakımından önemli ölçüde farklılık gösterebilir. Daha küçük projeler makul miktardaki mali kaynakları kullanıp sadece birkaç ay sürebilirken büyük projeler birkaç milyon avro kullanabilir ve birçok yıl sürebilir.

2.2.5 Proje Döngüsü

Projelerin planlanması ve yürütülmesi, “Proje Döngüsü” adı verilen ve birbirini takip eden altı aşamada gerçekleştirilir. Proje döngüsü yönetimi, proje tasarım kalitesini iyileştirmek, uygulama etkinliğini arttırmak, sağlanacak faydayı artırmak ve projesonuçlarının sürekliliğini sağlamak için kullanılan bir yöntemdir.

- a. **Proje Fikrini Belirleme:** Projeye ilişkin fikirlerin ortaya konduğu ve tasarlandığı ilk çıkış noktasıdır.
- b. **Proje Formülasyonu:** Proje fikrinin belirlenmesi sonrasında, proje ile ilgili tüm detayların ortaya çıkarılarak, fon kaynağı sağlayan kurum tarafından değerlendirmeye alınması için proje metninin ve bütçesinin hazır hale getirilmesidir.
- c. **Ön Değerlendirme:** Formülasyonu tamamlanmış olan proje teklifinin ilgili kuruluşlar tarafından değerlendirildiği aşamadır.

- d. Finansman:** Ön değerlendirmeden geçmiş olan proje için fon kaynağı sağlayan kurum ve projeyi yürütecek olan kurum arasında finansman anlaşmasının yapıldığı aşamadır.
- e. Uygulama:** Finansman anlaşmasında yer alan kaynaklar ve süre içinde projede öngörülen faaliyetlerin hayata geçirildiği aşamadır.
- f. Değerlendirme:** Proje süresince belirli aralıklarla ve proje sona erdikten sonra projenin sonuçlarının ve etkisinin izlenmesi ve değerlendirilmesi aşamasıdır.

g. Proje Döngüsü Yönetiminin Yararları

Projenin tasarlanması ve hazırlanmasındaki yetersizlikleri azaltır.

Projenin, hedef grupların ihtiyaçlarıyla ilgili olmasını sağlar.

Projenin sağlayacağı etkinin sürekli olmasını sağlar.

Tüm paydaşların tasarlama ve uygulama safhasında katılımını öngörür.

Risklerin ve başarı kriterlerinin dikkate alınmasını sağlar.

h. Proje Döngüsü Yönetiminin Prensipleri

Sorunları ve üzüm araçlarını tasarlamaya yardımcı olması,

Hedef grupların sorunlarını yansıtması,

Talebe yönelik zm retimi,

Proje amacının faydalarının belirgin, uygulanabilir ve gerçekçi olması,

Faydanın kadın ve erkekler arasında dengeli dağılımı,

Yaratılan faydanın sürekliliğe odaklanmış olması,

Tüm paydaşların katılımının sağlanması,

Sonuçların ve faaliyetlerin amaca uygunluğu,

Amaç ve sonuçlarla ilgili izleme ve değerlendirme kriterlerinin net olması,

Doğrulanabilir etki yaratması, sonucun kontrol edilebilmesi,

Faaliyetlerin uygulanmasının önündeki engellerin ve risklerin ngrlmesi,

Faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için gerekli kaynakların ngrlmesi,

Standart ve kaliteli anahtar proje dokümanlarının ve raporların üretilmesi

(izleme, değerlendirme, finansal raporlar vb),

Mantıksal ereve yaklaşımının uygulanması,

Proje döngüsü yönetiminin prensipleri olarak sayılabilir (Komisyon, Proje Hazırlama Rehberi, 2011).

2.3 TEKNOLOJİ NEDİR?

Teknoloji ile ilgili birçok tanımlama yapılmıştır. Bu tanımlamalar teknolojiyi değişik bakış açılarından ele aldığı gibi bu tanımlamalarda şu özellikler üzerinde durulmuştur:

Teknolojinin:

- a) Bilimsel kuralların uygulamaya dönüştürülmüş olması
- b) İnsan yararı için tasarlanması
- c) İnsana ait tüm olaylarda önemli yeri olması
- d) Makinelerin işletilmesi yanında ve öğrenme süreçlerini de içermesi
- e) Çözüme dayalı yöntemleri içermesi
- f) Uygulama tekniklerinin temel aldığı bilimsel ilkelere dayanması

Günümüzde teknoloji her alanda kullanılmaktadır. Her alan için eğitimin gerekli olduğu düşünülürse ve teknoloji kullanımının şart olduğu eğitime dayanırsa sonuçla hem teknoloji hem de eğitim herkese lazım olan ve birbirini etkileyen iki temel unsurdur (Yanpar 2005). Bu iki unsurun etkileşimi "eğitim teknolojisi" ve "öğretim teknolojisi" olmak üzere iki kavramı ortaya çıkarmıştır (Yanpar 2005). Bu iki kavramın genellikle aynı anlamda kullanıldığını belirtmiştir.

Dünya üzerinde çok değişik tür ve sayıda canlı yaşamaktadır. Bu canlılar içerisinde insan, düşünebilme yeteneği ile diğerlerinden ayrılmaktadır. Düşünebilme yeteneğinde olan insan, bu özelliğini dünya üzerinde var olduğu ilk andan itibaren kullanmaya başlamış ve sürekli olarak hayatını daha rahat ve daha kolay devam ettirebilmenin yollarını aramıştır. Tüm düşünce gücünü bu yönde yoğunlaştıran insan, sürekli olarak hayatı daha kolay duruma getirmeye çalışmıştır ve çalışmaktadır. İnsanoğlu her geçen gün hayatını daha da kolaylaştıracak hale getirmek için yeni araç gereç bulmuş, icat etmiş, geliştirmiş ve kullanıma hazır hale getirmiştir. Hayatı nasıl kolaylaştıracığını da üç farklı şekilde açıklamaya çalışmıştır.

Bunlar;

- a) Bilgilerin üretilmesi
- b) Üretilen bilginin kullanıma hazır hale getirilmesi ve
- c) Kullanıma hazır bilgilerin insanlığın hizmetine sunulmasıdır.

İlk olarak hayatı kolaylaştırmak amacıyla herhangi bir araç ya da gerecin ortaya çıkarılabilmesi için öncelikle bilgilerin üretilmesi gerekmektedir. Üretilen yeni bilgiler sayesinde insanların çevresinde sürekli olarak oluşan, ancak nasıl ve neden oluştuğu bilinmeyen olayları açıklamak mümkün hale gelmektedir. Bu sayede birçok olayın gerçek nedeni ortaya çıkmakta ve olayın meydana gelmesi için gerekli şartların neler olduğu belirlenmektedir. Yeni bilgilerin üretilmesi insanlara yeni ufuklar açmakta, insanların düşünce alanlarını genişletmektedir. Düşünce ufkunun çok fazla genişlemesi ise hayatı daha kolay kılacak unsurların neler olabileceğinin daha kolaylıkla ortaya konulması sonucunu doğurmaktadır. Bilgi üretme işlemi bilimin görevi olarak algılanmaktadır. Bilim adamları sürekli olarak yeni bilgiler üretmek konusunda çaba harcamaktadırlar. Üretilen her yeni bilgi, hem yeni bilgilerin üretilmesini zorunlu kılmakta hem de kolaylaştırmaktadır. İkinci olarak üretilen bilginin hazır hale gelmesi hususu ise şöyle açıklanabilir; bilim adamları tarafından üretilen bilgiler çoğu zaman bir olayın neden ve nasıl olduğu üzerinde durur, olayın oluş gerekçelerini ortaya koyar. Ancak bu bilgiden ne şekilde yararlanılacağı, bu bilginin insanlığın hangi sorununu çözmeye etkili olacağı, insanın, hayatında karşılaştığı hangi olayın, bu bilgi sayesinde daha kolay hale geleceği konusunda herhangi bir şey söylemez. Bu nedenle üretilen her yeni bilgiden insanlığın nasıl yararlanacağı, yani bilginin insanlığın hizmetine nasıl verileceğinin de araştırılması gerekir. Çünkü bir olayın oluş mekanizmasını açıklamak, insanın kişisel merakını gidermeye yönelik bir uğraştır. Tek başına hiçbir anlam ifade etmez. Önemli olan üretilmiş olan bilginin insanlığın kullanabileceği bir hale getirilmesi, o bilgiden nasıl yararlanılacağına ortaya konmasıdır. Sözelimi, "bir sıvı içerisine batırılan bir cisim, batırıldığı cismin yoğunluğuna bağlı olarak kendi hacmi kadar bir kuvvetle yukarı doğru itilir" şeklinde ortaya konan bir bilgi, bu hali ile sadece olayın mekanizmasını açıklamakta, ancak bu bilgiden insanlığın nasıl yararlanacağını belirtmemektedir. Oysa yukarıda ifade edilen bilgiler üzerinde çalışarak, bu bilgi ile gemilerin yapılabileceği ortaya konmuştur. Yine bu bilgi sayesinde deniz taşımacılığı geliştirilmiştir. Böylece insanlığın daha rahat, daha kolay yaşayabilmesini sağlayan

önemli bir işlev yerine getirilmiştir. İşte bir bilgiden ne şekilde yararlanılacağıın bilinmesi, bunun yollarının araştırılması, bilimin ürettiği bilgilerin insanlığın hizmetine sunulması teknolojinin konusudur. O halde teknoloji, herhangi bir bilgiden ne şekilde yararlanılacağı, o bilginin insanlığın hizmetinde nasıl kullanılacağı ve o bilgi ile insan hayatının nasıl kolaylaştırılabileceği üzerinde durur. Üçüncü olarak da kullanıma hazır bilgilerin insanlığın hizmetine sunulması hususu ise Şöyle açıklanabilir; insanlığın hizmetine verilmeye hazır hale getirilen bilgi, çoğu zaman insanların daha rahat, daha kolay ve daha iyi yaşamalarını sağlamak için yeterli değildir. Çünkü bilimin ürettiği bilgiden yararlanarak teknolojinin ortaya koyduğu bir hizmetin, düzenli bir şekilde üretilmesi ve insanlığın hizmetine verilmesi gereklidir. Bu ise endüstrinin ilgi alanıdır. O halde endüstri, teknolojik olarak ortaya konan bir bilginin düzenli şekilde insanlığın hizmetine verilmesi için gerekli faaliyetlerin tümü olarak tanımlanabilir. Endüstri, hizmeti sürekli bir şekilde üretmek için organize olur ve bilgiyi insanlığın hizmetine sunar. Böylece, üretilen bilgi iki aşamadan geçerek insanlığın hizmetine verilir. Bazı durumlarda ise üretilen bilgi, ya teknoloji ya da endüstri aşamasında uygun yöntemler bulunamadığı için, insanlığın hizmetine verilemeden sadece bilgi olarak kalır. Ancak bilim, teknoloji ve endüstride sürekli olarak gelişmeler olmaktadır. Bu gelişmelerin sonucunda, ilk bulunduğu anda o günün teknolojisi veya endüstrisindeki yetersizliklerden dolayı kullanılmayan bilgiler, insanlığın hizmetine sunulabilir hale gelmektedir. Bu nedenle, bilim alanındaki çalışmalar süreklilik göstermekte, bilgiler üretilmektedir. Elde edilen bu bilgiler günün teknolojik imkânlarına bağlı olarak kullanıma sunulmaktadır. O halde üretilen bir bilgi, üretildikten çok daha sonra kullanışlı hale getirilerek, insanlığın hizmetine sunulabilmektedir.

Bütün bu anlatılanlar ışığında teknoloji tanımlanacak olursa; bir bilgi biriminin, bir kültürün, bir düşünüşün ve bir davranışın ürüne yansması, kısaca belirli hedeflere ulaşmak için çeşitli aşamalarda geliştirilen bilgi birikiminin üretim sürecine uygulanmasıdır (Ekin 1994) .

Geçmişten günümüze eleştirel ve bilimsel yaklaşımların gelişmesi ile yöntemler ve meydana gelen yenilikler sorgulanmış sonucunda eğitimin inceleme konusu olarak ele alınmasını sağlayan yeni bilgiler üretilmiştir. Bunun sonucunda da çağdaş eğitim günümüzde benimsenen eğitim anlayışı olmuştur. Hayatın her alanında da büyük etkisini

gördüğümüz teknolojinin hayatın gerçek yüzünü yansıtması gereken eğitimde de yerini alması zaten beklenen sonuçtur. Önümüzdeki bin yılda iletişim ve insan-makine etkileşiminin hâkim olacağını belirtirken, önümüzdeki bin yılda eğitim teknolojilerinin sosyal, bilimsel ve politik değişimdeki uyumda etkili olacağını belirtmiştir(Sönmez 2001).

2.4 TEKNOLOJİNİN GEREKLİLİĞİ

İnsanın daha rahat yaşama isteği, onu arayışlara sürüklemiştir. Bu amaçla insan daha rahat yaşayabilmek için çevresinde bulunan her türlü maddeden yararlanma yollarını aramış, yaşadığı çevreyi kontrol altına almaya çalışmıştır. İnsan yaşamının her döneminde karşılaştığı sorunları çözmek için uğraşmıştır. Bu uğraş sonucunda yeni üretim teknikleri geliştirmiştir. Aslında bir başka yönü ile konuya yaklaşıldığında yeni üretim teknikleri geliştirme zorunluluktan doğmuştur. Yani önce sorun ortaya çıkmış bu sorunun çözümü için uğraşılmış böylece yeni bir teknik ortaya çıkmış ve teknoloji gelmiştir. Her yeni çözüm mutlaka yeni bir sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu yeni sorunun çözümü için yeniden uğraşılmış ve sonuç olarak teknoloji sürekli yenilerek kendini geliştirmiştir.

Bu amaçla;

1. Bilgi üretilmiş,
2. Üretilen bilgileri kullanıma hazır hale getirilmiş,
3. Kullanıma hazır hale getirilen bilgileri insanlığın hizmetine sunulmuştur.

Üretilen bilgilerin kullanıma hazır hale getirilmesi, daha çok teknolojinin konusu olarak algılanmaktadır. Bu suretle teknoloji, insanların yaşamlarında sürekli olarak yerine getirdikleri; beslenme, giyinme, barınma, eğlenme ve dinlenme gibi uğraşların gideriliş biçimini değiştirmektedir. Bu uğraşların daha rahat bir ortamda, daha kolaylıkla yerine

getirilmesi için ortam hazırlamaktadır. İnsanın yaşamını iyileştirmeye yönelik olduğu için de çok geniş bir alanı kapsamaktadır.

Teknoloji, çağımızın vazgeçilmez bir parçası olarak günlük yaşantımızda önemli bir yer tutmaktadır. Bilgi daha kolay ulaşılabilir ve iletilebilir duruma geldikçe, dünya küçülmektedir. Günümüzde insanlar için teknolojiyi kullanarak bilgiye ulaşma, bilgilerin seçimi, analizi ve bilgi kaynaklarının organizasyonu, kazanılması gereken önemli becerilerdir(Eğ. Bil. Çağ. Geliş. Yay no:208).

2.5 EĞİTİM TEKNOLOJİSİ

Eğitim teknolojisi, bir yandan öğrencilerin bireysel öğrenme yöntemlerini geliştirirken, bir yandan da kitle olarak öğrenmelerinin imkânlarını araştırır.

Eğitim teknolojisi, öğretme ve öğrenmeyi teşvik etmek, kolaylaştırmak ve öğrenciyi güdülemek amacıyla güden araç gereçler ile belirli öğretme öğrenme sistemlerine göre hazırlanmış programların denenmesi ve geliştirilmesine ilişkin tüm süreç tasarımı ve yöntemleri kapsar(Başaran 1993).

Eğitim teknolojisi, eğitimle ilgili kuramların etkin ve olumlu bir biçimde uygulamaya dönüştürülmesi için personel, araç-gereç ve yöntemlerden oluşmuş bir sistemler bütünüdür(Alkan 1997).

Eğitim, bilimsel anlamda insan davranışlarıyla ilgili bir bilimdir. Bu bilim alanının başlangıcı temelde psikoloji disiplinine dayanmaktadır. İzleyen yıllarda ise, çoklu bilim alanları esas alınarak eğitim bilimlerinde disiplinler arası yaklaşım aşamasına erişilmiştir. Bu dönemin temel varsayımı eğitimin yalnızca bir uygulama olmadığı, bunun ötesinde bir nitelik ve kapsama sahip olduğu ve sürekli araştırma yoluyla ürün üretebileceğidir. Eğitim bilimleri, bu anlamda insan davranışlarının deneysel analizine dayalı olup deneysel araştırmalara dayalı uygulamaları öngörmektedir. Bugün eğitim

bilimleri alanında bir düzineden fazla bilim dalı bulunmaktadır(Alkan 1997). Bunlardan biri de "eğitim teknolojisidir.

Alanla ilgili literatür incelendiğinde eğitim teknolojisinin farklı tanımlarıyla karşılaşılmaktadır:

Alkan'a (1997) göre eğitim teknolojisi, öğrenme-öğretme süreçlerinin tasarımılanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesidir.

Çilenti'nin (1988) tanımı ise "Davranış bilimlerinin iletişim ve öğrenme ile ilgili verilerine dayalı olarak, eğitimle ilgili ulaşılabilir insan gücü ve insan gücü dışı kaynakları uygun yöntem ve tekniklerle akıllıca ve ustaca kullanıp, sonuçları değerlendirerek, bireyleri eğitimin özel hedeflerine ulaştırma yollarını inceleyen bilim dalı" şeklindedir.

Hızal'a (1990) göre çağdaş anlamda eğitim teknolojisi, uygun öğretme-öğrenme ortamı düzenleme yol ve yöntemlerini araştıran ve gereken uygulamaları sağlamaya çalışan bir eğitim bilimidir.

Doğdu ve Aslan'ın (1993) tanımlarına göre eğitim teknolojisi; eğitimi meydana getiren öğgelerin en verimli ve en etkin olarak hizmete verilmesi işidir.

Şimşek'e (1997) göre eğitim teknolojisi, insanın bildiklerini başkalarına nasıl öğreteceğini kendi kendine sormasıyla ortaya çıkan ve kalıcı bilgi vermek amacıyla öğrenme-öğretme sürecinde belirli yöntemleri uygulayarak, yararlandığı araç ve gereçleri en etkin biçimde kullanmasını amaçlayan bilim dalıdır.

Eğitim teknolojisi, eğitimin "ne" ve "niçini" tespit edildikten sonra bunun nasıl gerçekleşebileceği konusuyla uğraşır. Öğrenme biyolojik bir süreçtir. Bu süreçte duyu organlarındaki duyma sinirlerini ne kadar duyarlı hale getirebilirsek, öğrenme o ölçüde daha kolay ve kalıcı olur. Etki ne ölçüde olmuşsa etkisel tepki denen davranımlarda o ölçüde gerçekleşir.

Eğitim ve öğretimin etkili, verimli olabilmesi için eğitim ortamının uygun ve iyi düzenlenmiş olması gereklidir. Eğitim ortamı, öğretme-öğrenme etkinliklerinin oluştuğu

çevre ve bunun içindeki şeylerdir. Öğretmen bina, ders araç gereçleri v.s.(Akyüz 1993). Eğitim teknolojisi kavramında yer alan temel öğeler ise şunlardır(Özbilgin 1991).

- 1.Öğrenci: Özgeçmiş, yetenek, ihtiyaç.
2. Hedef: Bilişsel, duyumsal, psikomotor.
3. Kuram: Eğitim teknolojisi ilkeleri, iletişim ilkeleri, sistem ilkeleri, öğretim ilkeleri, fizik bilim ilkeleri, davranış bilim ilkeleri.
4. Yöntem -Teknik: Çağdaş, geleneksel, bireysel, kitlesel.
5. Ortam: Araç, gereç, donatım, fizik tesis.
6. İnsan gücü: Öğretmen, yönetici, uzman, görevli, hizmetli.
7. Öğrenme Durumu: Öğrenme etkinlikleri, öğeler arası ilişkiler.
8. Değerlendirme: Sınama aracı, sınama durumu, sonuçların yorumu.

Özbilgin'e (1991) göre eğitimde teknoloji, öğretimi desteklemek, maliyeti düşürmek, zengin yaşantılar sağlamak ve öğretimi bireyselleştirmek amacıyla fiziksel bilimlerin teknoloji ürünlerinden yararlanmayı ifade etmektedir. Televizyon, uydu, bilgisayar ağı, radyo, bilgisayar, etkileşimli video teknolojilerinden yararlanma da eğitim-teknoloji ilişkisinin eğitimde teknoloji boyutunu oluşturur.

2.6 ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ

Teknoloji bilimsel bilgilerin pratik alanlara sistemli olarak uygulanması olarak düşünüldüğünde öğretim teknolojisinin sadece öğretiminde yer alan araç gereçler olarak algılanması eksik bir düşünce olur. Çünkü bu düşünce o araçların bilimsel bilgileri ve bu bilgilerin sistematik yapısını, araçların neden, nasıl ve hangi aşamalardan geçerek

yapıldığı bilgilerini içermektedir. Öğretim teknolojileri, öğrenen bireyin kazandığı davranışlar ve beceriler ile ilgilenir.

Gagne (1985), öğretim teknolojilerinin sistematik bilgilerinin, öğrenme sonucu davranış değişikliğinin nasıl sağlanacağını açıklayan ve davranış bilimleri ile ilgili bilimsel araştırmalar sonucunda elde edilen teknikler ve süreçlerden meydana gelmesi gerektiğini belirtmiştir.

Heinich ve diğerleri daha genel bir tanımla insanların nasıl öğrendiği ile ilgili bilgilerin öğrenmede karşılaşılan problemlere uygulaması olarak belirtmiştir (Aktaran: Yalın 2004).

Öğretim teknolojileri komisyonu öğretim teknolojilerini araç gereçlerle sınırlı tutan klasik yaklaşımı da içine alacak şekilde iki ayrı tanım önermiştir. Klasik tanım şu şekildedir:

"Öğretim teknolojileri, iletişim devriminin yarattığı, öğretmen, kitap ve yazı tahtası yanında öğretimsel amaçlar için kullanılacak kitle iletişim araçlarıdır.

Öğretim, öğrenme ve öğretme ortamındaki etkinlikleri tanımladığına göre ve eğitimin de öğretimin içerdiği etkinlikler dışında olan ve yönetim, rehberlik gibi etkinlikleri kapsadığı düşünüldüğünde; eğitim teknolojilerinin temel çalışma alanları öğretme ve öğrenme sürecinin etkin bir şekilde yürütülmesidir. Ely (1999) öğretim teknolojisini, öğrenme için gerekli süreç ve kaynakların tasarlanması, geliştirilmesi, yönetimi, kullanılması ve değerlendirilmesinin teorisi ve uygulaması olarak belirtmiştir.

Ergin (1998) ise öğretim teknolojisi ile ilgili olarak, öğretim etkinliği için iletişim ve öğrenme ile ilgili araştırmalardan hareketle insan gücü ve dışındaki kaynakları kullanarak öğrenme-öğretme süreçlerinin tasarlanması, geliştirilmesi, yürütülmesi ve değerlendirilmesinde sistematik eksik yaklaşım olduğunu vurgulamıştır.

"Daha etkili bir eğitim sağlamak amacıyla, öğrenme ve iletişim ile ilgili araştırmalara dayalı, insan ve maddi kaynakları birlikte kullanarak, öğretme ve öğrenme süreci bütününe belirli özel hedefler açısından sistematik olarak tasarlanması, uygulanması ve değerlendirilmesidir." Öğretim teknolojilerine sistematik bir yaklaşım sergileyen bu

tanımlamada öğrenme ve öğretim süreçlerinin etkinliğini sağlamada ve arttırmada diğer unsurlarla birlikte araç-gereç önemli yer tutmaktadır (Yalın 2004).

Öğretim teknolojileri ilgi alanı bakımından gerekli ancak öğretimin kendisi olmamalıdır. Yani öğretim sürecini tamamen kapsadığı düşünülmemelidir. Öğretim teknolojileri bir araçtır ve bu araç kimi zaman öğretim sürecinde bütünüyle kullanılırken kimi zaman hiç kullanılmaz ama bazen de sürecin bir kısmında yer alabilir. Bu nedenle öğretim teknolojilerinin kullanımı önemli derecede "neyin nasıl öğretileceği" sorusunun cevabından hareketle planlı bir program ile sağlanmalıdır (Kaya 2005) .

Öğretim teknolojileri araç olduğuna göre, amaç haline getirilmemelidir. Amaç haline getirilirse öğrencilerde öğretim teknolojilerinin yerine geçerek araç durumuna gelir ve elimizde sadece öğretim teknolojilerini kullanmanın faydasını sadece çekilen resimlerde görüntü olarak görebiliriz (Altıparmak 1999) .

Bu nedenle öğretim teknolojilerinin kullanımında amaçlar ve araçlar önemle birbirinden ayrılarak karıştırılmamalıdır. Aksi takdirde sürekli malzemeleri yenileme, bunun dışındaki eğitim unsurlarını göz ardı etme gibi sorunlarla karşılaşılır.

Eğitim Teknolojileri ve Öğretim Teknolojileri birbirine yakın alanlardır. Bu nedenle de birbirlerinden keskin bir tanımlama ile ayıramamaktadırlar. UNESCO bu konu ile ilgili yaptığı araştırmada, projelerin ET mi yoksa ÖT projesi mi olduğuna belirlemek için projelere harcanan süreye ve projenin büyüklüğüne bakılması gerektiği sonucuna varmıştır. Yani büyük ve çok zaman alan projelerin ET projesi, diğerlerinin ise ÖT projesi olduğuna karar vermiştir¹.

Eğitim teknolojisi alanıyla ilgili yayınlarda genellikle "eğitim teknolojisi" ve "öğretim teknolojisi" kavramları birbirinin yerine kullanılmaktadır. Öğretim teknolojisi terimini tercih edenler iki temel noktayı vurgular. Birini nokta , "öğretim" teriminin teknolojinin işlevini tanımlamak için daha uygun olduğu düşüncesidir. İkinci nokta, eğitim teknolojisinin çoğunlukla bir okul veya eğitim ortamını belirttiği için "öğretim" teriminin daha uygun olduğu düşüncesidir(Koşar 2003) .

¹ (www.Bote.Odtu.Edu.Tr/Ot/2.Htm)

"Eğitim teknolojisi neden ile ilgilenirken, üretim teknolojisi nasıl ile ilgilenir." ifadesi bize üretim teknolojisinin bilimsel ilkelerle üretimde karşılaştırılan problemlerin nasıl zleceği ile ilgilendiğini göstermektedir. Üretim teknolojisi bireyin bilgi ve becerisindeki değişmelerin sağlanması için araçlı ya da araçsız olarak bireyin vresinin düzenlemesi ile ilgilenir. Üretim teknolojileri fizik ve davranış bilimleri başta olmak üzere diğer bilimlerden elde edilen bulguların sistemli olarak üretim faaliyetlere uygulamasıdır(Kaya 2005).

Alkan (1997)"retim Teknolojileri" ve "Eğitim Teknolojileri" kavramları arasındaki farklılığı şu ifadelerle anlatmaktadır:

"retim teknoloji", "retim"i, eğitimin bir alt kavramı olduğu anlayışına dayanarak ve belirli üretim disiplinlerinin kendine özgü yönlerini dikkate alarak düzenlenmiş teknolojiyle ilgili bir terimdir. Örneğin , "fen üretimi teknolojisi", "dil üretimi teknolojisi", "biyoloji üretimi teknolojisi gibi. Bu terim, ilgili disiplin alanlarına özgü olarak etkili öğrenme düzenlemeleri oluşturmak üzere amaçlı ve kontrollü durumlarda insan gücü ve insan gücü dışı kaynakları birlikte işe koşarak belirli özel hedefler doğrultusunda öğrenme -öğretme süreçleri tasarlama, işe koşma, değerlendirme ve geliştirme eylemlerinin bütününü içeren sistematik bir yaklaşımı ifade etmektedir.

"Eğitim teknolojisi " ise "insanın öğrenmesi" olgusunun tüm yönlerini içeren problemleri sistematik olarak analiz etmek, bunlara zmler geliştirmek üzere ilgili tüm unsurları (insan gücünü, bilgileri, yöntemleri, teknikleri, araç-gereçleri, düzenlemeleri vb .) işe koşarak uygun tasarımlar geliştiren, uygulayan, değerlendiren ve yöneten karmaşık bir süreçtir. Diğer bir deyişle "Eğitim teknolojisi" terimi, öğretme-öğrenme süreçleri ile ilgili özgün bir disiplini vurgularken, "retim teknolojisi" terimi ise bir konunun öğrenilmesi ile ilgili öğrenmenin kılavuzlanması etkinliğini ifade etmektedir."

Alkan'ın yapmış olduğu bu açıklamalardan aşağıdaki özellikler belirlenebilir:

Üretim teknolojisi ile ilgili olarak;

1. Üretim, eğitimin alt kavramı olduğu,
2. Üretim alanlarının kendine özgü yöntemleri içerdiği, (Fen retimi teknolojisi)

3. İnsan ve insan dışındaki kaynakların bütünlüğünü sağlayarak öğretim-öğrenme süreçlerini oluşturmak, yürütmek, değerlendirmek ve geliştirmek

Eğitim teknolojisi ile ilgili olarak;

1. Öğrenmenin tüm yönlerini kapsadığı,
2. Öğrenme problemlerini sistematik biçimde analiz ettiği ve çözümü için insan gücü, yöntem, teknik gibi tüm unsurları birlikte işlettiği,
3. Öğrenme problemlerini çözmek üzere çözüm geliştirdiği, bunları uyguladığı ve sonuçları değerlendirdiği belirtilmiştir.

2.7 ÖĞRETMENLERİN YENİ BİLGİ TEKNOLOGİLERİ KARŞISINDAKİ DURUMU

Yeni teknolojilerin benimsenerek uygulamaya konmasında birincil rol oynayacak yönetici ve öğretmenlerin yetiştirilmesi, eğitim kurumlarını teknolojik olanaklarla donatmak kadar önemlidir. Teknolojileri uygulamaya geçirecek elemanların sadece teknolojiyle tanıştırılması yeterli değildir. Teknolojinin ve yeni öğretim tekniklerinin kullanılarak öğrenme etkinlikleri düzenleme becerilerinin de öğretmenlere kazandırılması gerekmektedir(Percival 1988).

Öğretmenin teknoloji kullanımı ile ilgili bilgiyi alması öğretmen için sürekli bir teknoloji öğrenimi gerektirmektedir. Bu süreç iki aşamada izlenebilir: 1) Hizmet öncesi eğitim; 2) Hizmet içi eğitim. Hizmet öncesi eğitimde öğretmenleri mesleğe hazırlayan fakültelerin programlarında teknoloji kullanımına ilişkin derslerle birlikte, fakültelerde öğretilen derslerde izlenen öğretim yaklaşımları ve kullanılan teknolojiler öğretmen adaylarına bir model oluşturmaktadır(Lambdin 1997).

Bu nedenle öncelikle öğretmen yetiştiren kurumların genelde eğitim teknolojisi ve özelde yeni bilgi teknolojilerinin kullanımına ilişkin planları olmak zorundadır. Bu

planlar, teknolojilerin edinilmesi için finans kaynakları bulunması, teknoloji edinimi ve kullanımı konusunda diğer ilgili kurumlarla işbirliği yapılması, teknolojileri kullanacak ve kullandıracak öğretim kadrolarının yetiştirilmesi üzerine olmalıdır (Fisher M. , 1997).

ABD Teknoloji Değerlendirme Bürosunun 1995 yılı raporunda 2000'li yıllarda öğretmenlerin sadece bilgi aktaran ve tüketen değil, bilgi üreten bireyler olacağı öngörülmüş ve öğretmen yetiştiren kurumların bu doğrultuda programlarını düzenlemeleri önerilmiştir. Raporda bu düzenlemenin, öğretmen yetiştiren kurumların öğretmenlere bilgi teknolojilerinin değişik, en etkili ve en ekonomik kullanımlarını öğretecek şekilde kurslar düzenlemesi doğrultusunda olması gerektiği ifade edilmektedir. Benzeri öneriler 16. Milli Eğitim şurası hazırlık komisyonlarında da (1998) yapılmıştır. Öğretmen yetiştiren kurumların eğitim ve bilgi teknolojileri kullanımı üzerine yapılan araştırmalar aşağıdaki gibi bir takım sorunlar saptamış durumdadır:

- a. Öğretmen adayları bilgisayar okur-yazarlığı konusunda yeterli bilgiye sahip değildir.
- b. Öğretmen adayları bilgisayar ve diğer teknolojik malzemenin kullanımı konusunda yeterli uygulamadan yoksundur(Hızal 1998).
- c. Öğretmen yetiştiren kurumlar, öğretmen adayı öğrencilerin bireysel öğrenme gereksinimlerini dikkate almamaktadır ve bu durum öğretmen adayları tarafından da meslekte uygulanmaktadır(Macdonald 1996).
- d. Teknoloji kullanımı ve etkileşimli derslerin matematik ve fen bilimleri alanları dışında da kullanılmasının gerekliliği öğretmen adaylarına yeterince benimsetilmemektedir.
- e. Etkileşimli bir ortam haline gelmekte olan İnternet kaynaklarının mesleki gelişim ve öğrenmeyi sağlayacak materyaller hazırlamada kullanılmasına ilişkin yeterli bilgi eğitim fakültelerinde verilmemektedir(Norton 1997).

- f. Öğretmen yetiştiren kurumlarda, ekonomik gereksinimler eğitimsel gereksinimlerin önünde tutulduğundan, bu kurumlardaki derslerde teknoloji kullanımı ve gelişimi uygun hızda olmamaktadır.
- g. Öğretmenlerin eğitiminde uygun araç ve gereç kullanılmamaktadır(Ersoy 1996).
- h. Teknolojiye karşı fakültelerin geliştirdiği olumsuz tutum öğretmen adaylarının tutumlarını da etkilemektedir.
- i. Öğretmen adayları karmaşık teknolojilerin kullanımından kaçınılmaktadırlar.
- j. Fakülteler ders yazılımı geliştirme çalışmaları yapmalıdır(Gürol 1996).
- k. Fakültelerdeki programlar ya temel bilişim becerilerinin ötesine geçmemekte ya da programcılık öğretmekte, bilgi teknolojilerini "bilgi keşfettirmek" amacıyla kullanmamaktadır.

Öğretmen bireysel farklılıklara önem vererek her bireyin farklı inancının, tutumunun, farklı öğrenme düzeyinin olabileceğini kabul eder ve tüm bu etkenleri göz önünde bulundurarak öğrenme etkinlikleri düzenler. Tüm bu etkinliklerin belirlenip uygulanması aşamasında rehber rolünde olan öğretmen, öğrenene gideceği yönü bulmasında yol gösterir.

"Yapılandırmacı öğretmen Kuzey Yıldızına benzetilebilir. Nereye gideceğimizi söylemez ama yolumuzu bulmamıza yardımcı olur". Öğretmen, öğrenenin derse motive olmasını ve etkinliklere istekle katılmasını sağlamak için onlara önerilerde bulunarak, yaratıcılığını kullanmaya teşvik eder. Öğrenenleri bağımsız düşünmeye cesaretlendirerek onlara bilişsel destek verir(Erdem 2001).

Günümüzde kullanılan öğrenci-merkezli ya da yapısalıcı öğrenmede öğretmenin belli başlı görevleri şöyle sıralanabilir:

- 1) Öğretmen, bilginin inşa edilmesinde öğrenciye gerekli malzemeyi ve ortamı hazırlar.

2) Öğretmen, inşa edilecek bilgi örüntüsüne temel olacak bilginin anlamlı ve somut olarak algılanmasına yardımcı olur.

3) Öğretmen, öğrencinin önceki bilgilerini ve hazır bulunma düzeyini denetler ve ilgili düzenlemelerin yapılması için yardımcı olur.

4) Öğretmen, öğrenme ortamında öğrenciye uygulama, deneme ve keşfetme fırsatları yaratır.

Öğrenme ve iletişim birbirine kaynaşmış bir bütündür. İletişim öğelerinin neler olduğu ve araçlı öğretimde bu öğelerden nasıl yararlanılabileceğinin bilinmesi gerekir. Ne var ki, okullarda sandıkta duran bu araçlar sınıflara bir türlü geçmemiş ve sınıflarımızda geleneksel öğretimin bütün uygulamaları değişmeden hüküm sürmektedir. Öğretmen araçtan, araç öğretmenden, habersiz ve küskündür. Bir taraftan Milli Eğitim Bakanlığı ders araçları üretim merkezleri, diğer taraftan özel firmalar okullara yeni araçlar sağlamış ama okullar buna paralel olarak yenileşmemiştir.

Eğitim ağırlıklı milletlerarası bir konferansta yakın zamanın Milli Eğitim Bakanı "Artık Türkiye'deki problem eğitim araçlarının okullarda var olup olmadığı değil, nasıl kullanılacağıdır." demiştir. Kısacası sorun okullardaki araçların öğretmenler tarafından öğretim sürecinde daha etkili nasıl kullanılacağı sorunudur.

2.8 ÖĞRETMENLERİN EĞİTİM TEKNOLOJİSİ ALANINDA YETİŞTİRİLMESİNİN ÖNEMİ

Günümüzde her şey büyük bir hızla değişmektedir. İyi yetişmiş öğretmene sahip olmak kurumun amaçlarını gerçekleştirmek için artık yeterli değildir. Eğer yenilik ve gelişmeler takip edilmezse, çok iyi yetişmiş öğretmen bile çok kısa sürede işinin gerektirdiği nitelikleri kaybedecektir.

Drucer'in deyimiyle dünya artık yoğun bilgi ve öğrenmenin geçerli olduğu bir yer olmuştur. Nasıl bir okul, nasıl bir öğretmen, nasıl bir program ve en önemlisi insan 21. Yüzyılda nasıl başarılı olacaktır. Gelecek otuz yılda okullar o kadar çok değişecektir ki,

bu denli değişiklik matbaanın icadından beri görülmemiş olacaktır. Eğitimli kişinin tanımını da önemli biçimde değişecektir. Geleneksel tanımıyla belli bilgi stokuna erişmiş insanın yerini bilgi elde etme yöntemlerini bilen insanlar alacaktır.

"Bir konuyu bilmek öğretmenliğin ön şartı olmasına rağmen yeterli değildir. Alan bilgisinin yanı sıra öğretmenlik bilgisine de ihtiyaç vardır. Öğretmenlik meslek bilgisi öğrenme ve öğretmeyi temel alan ve bu iki temel görevin oluşmasına yardımcı olacak disiplinlerden oluşur."

2.9 BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ ALANINDA ÖĞRETMENLERİN EĞİTİMİ VE GÖREVLERİ

BİT farklı durumlarda ayrı bir konu olmamasına rağmen, diğer konuların yardımcı bir ders gereciymiş gibi kullanılır. BİT konusunda uzmanlaşan öğretmenler diğer konuların öğretmenlerini de destekler.

Çoğu Avrupa ülkesinde, eğitimin tüm aşamalarında BİT, müfredatın çok az bir bölümünü içermektedir. Ancak, sadece Avrupa ülkelerinin yarısında, eğitimde BİT ya zorunlu bir unsurdur ya da tüm ilkokul ve ortaokul eğitiminde çalışmalarını planlanan geleceğin öğretmenleri için başlangıç eğitiminin sonunda beklenen minimum standart şartlarının parçasıdır(Özdemir 2007).

2.10 BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ ALANINDAKİ ÖĞRETMENLERİN EĞİTİMLERİNİN HEDEF, PROGRAM VE İÇERİK AÇISINDAN TÜRKİYE DURUMU

Teknolojinin hızla yayılmasının bir sonucu olarak teknolojinin öğretim ortamında kullanılması ile ilgili beklentilerin arttığını ortaya koymaktadır. Bunun sonucunda ise

öğretmenlerin öğretim teknolojilerini kullanmaları kaçınılmaz bir hal almaktadır. Sistem içerisinde çalışan öğretmenlerinin bu alandaki yetiştirilmesi amacıyla Bakanlığın yürüttüğü programlarının hedef, program ve içerik açısından Türkiye hedefi ortaya konulmamıştır. Bu bağlamda bu bölümde; öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının öğretim teknolojileri hakkındaki yaklaşımlarının Türkiye'deki durumu açıklanmaya çalışılmıştır.

Hedef:

Türkiye'de hedef; öğretmenlerin eğitiminde BİT becerilerini geliştirmektir. Hedef açısından bakıldığında tüm ülkelerde birliklilik sağlandığı görülmektedir. Öğretmenlerin BİT becerilerini geliştirmek ve sınıf eğitiminde kullanmalarını arttırmanın ortak hedefler arasında yer aldığı görülmektedir. Hedeflerin ifade biçimi ülkelere göre farklılık göstermekle birlikte tüm ülkelerde ortak hedeflerde belirlendiği söylenebilir.

Program:

Türkiye'de, "Çağı Yakalama 2000 Projesi" ile Dünya Bankası desteği ile 1992 yılında çalışmalarına başlayan ve 1997 yılında tamamlanan "Millî Eğitimi Geliştirme 166

Projesi (MEGP)" dir. Çağı Yakalama 2000 Projesi hedefleri kapsamında MEB'de pek çok proje başlatılmış ve hayata geçirilmiştir. Program açısından bakıldığında tüm ülkelerde BİT alanında öğretmenlerin yetiştirilmesi, öğretim sürecinde etkin kullanımının sağlanmasına yönelik girişimlerin başlangıç tarihleri değişmekle birlikte 90'lı yıllarda başladığı ve 1995-2000 yılları arasında yoğunlaştığı görülmektedir. Söz konusu girişimler "Plan", "Program", "Proje" vb. adlarla adlandırılmakta, hükümetler ya da eğitim bakanlıkları tarafından desteklenmekte ve denetlenmektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmalar ülkelere göre bazı farklılıklar göstermekle birlikte (örneğin bazı ülkelerde öğretmenlere yönelik kurs düzenleme, bazı ülkelerde yazılım geliştirme vb) öğretmenlerin BİT becerilerini geliştirmek ve sınıf eğitiminde kullanmalarını arttırmaya yönelik olduğu görülmektedir. Programların kapsamı ülkelere göre farklılık göstermekle birlikte tüm ülkelerde ortak hedeflere ulaşmaya yönelik olduğu, söylenebilir.

İçerik:

Türkiye’de öğretmenlere yönelik düzenlenen hizmet içi eğitimler bilgisayar okuryazarlığı alanını kapsayacak niteliktedir. Öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde ise öncelikle ilköğretimden itibaren tüm öğretmenlerin BİT’ ni öğrenme-öğretme sürecinde etkin kullanımlarını sağlamaya yönelik içeriğin oluşturulması amacıyla özel alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi yeterlikleri belirlenmiştir. Daha sonra Milli Eğitim Bakanlığı ve YÖK’ün işbirliği ile belirlenen bu yeterlikleri kazandırmaya yönelik program oluşturulmuştur. Bu yeni programların hemen hepsi bilgisayar okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı ve diğer okuryazarlık alanlarını kapsayacak niteliktedir.

Programların adı, kapsamı ve içeriği ülkelere göre farklılık göstermekle birlikte tüm ülkelerde tüm öğretmenleri bilgisayar okuryazarı ve teknoloji okuryazarı yapmak gibi ortak hedeflere ulaşmaya yönelik olduğu, mevcut öğretmenlerin BİT’nin öğrenme-öğretme sürecinde etkin kullanımını sağlamayı hedefleyen bu programların hizmet içi eğitimler/kurslar yoluyla verildiği ve öğretmenlerin önemli bir kısmının bu programlara en az bir kez katıldıkları söylenebilir.

Çalışan öğretmenlerin eğitimsel BİT becerilerini yükseltmek için uygulanan ulusal programlar çok yaygındır. Başlangıç eğitiminin parçası olup olmadığına bakılmaksızın, BİT kazanımı, BİT ‘ in eğitim amaçlı kullanımı, tüm ülkelerde devamlı profesyonel mesleki gelişimle sağlanmaktadır. Ülkelerin çoğunda, hizmet içi BİT eğitimi, öğretmenler tarafından BİT’ in kullanımını başlatmak, genişletmek ve geliştirmek için ulusal programın bir parçasıdır.

Ulusal programları kapsayan süreler farklıdır. Fakat çoğu ülkede en az iki sene olarak planlanmıştır. Bazı ülkelerde, öğretmenler, BİT bilgisinin geliştirilmesi hedeflenen ulusal programın sadece tek bir hedef grubudur. Öğretmenler, bu tip programlara katılmak için zorlanmamaktadır, istek uyandırma ve teşvik esastır. Hizmet içi eğitimin zorunlu olduğu ülkelerde, genel olarak öğretmenler kendileri için hangi eğitimin en uygun olacağını yine kendileri seçerek belirlemektedirler. Bununla birlikte, bazı ülkelerde, okullar eğitim planlarını kendi personeli ile oluşturmaktadır. Diğer durumlarda, kurslar değerlendirilen prosedürler doğrultusunda tavsiye edilebilmektedir. Uzaktan eğitimin yaygınlaşması birçok farklı faktörle birlikte özellikle ülkedeki Internet

erişimi, sosyal-kültürel ve teknoloji-iletişim alt yapısıyla ilgili nicel ve nitel göstergelerden ortaya çıkan “e-Dönüşüme hazır olma dünya sıralaması (e-readiness ranking)” ile ilişkilidir.

BİT alanındaki uygulamalar, öğretmen yetiştirme hedef, program ve içerik açısından bakıldığında Türkiye’deki uygulamaların diğer ülkelerdeki uygulamalar ile paralellik gösterdiği görülmektedir. Ancak, mevcut BİT alt yapısının oluşturulması, tüm öğretmenlerin eğitimden geçirilmesi, BİT’inin mevcut eğitim programlarında entegrasyonun sağlanması ve belirli standartlara ulaşılmasında istenilen düzeye ulaşıldığı söylenemez.

Özellikle e-dönüşümde dokümanların güvenliği, alt yapı ve yazılımların kalitesinin önemli olmasının yanı sıra bunu üretecek ve uygulayacak olan personelin ve hizmet içi eğitimin kalitesinin de iyi olması gerekmektedir. Bu süreçte BİT konusu her anlamda bir bütündür. Biri olmadan diğerinin olamayacağı unutulmamalıdır(Özdemir 2007).

2.11. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TARAFINDAN BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ ALANINDA YÜRÜTÜLMEKTE OLAN EĞİTİMDE FATİH PROJESİ

Eğitimde FATİH Projesi, eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak ve okullarımızdaki teknolojiyi iyileştirmek amacıyla Bilişim Teknolojileri araçlarının öğrenme-öğretme sürecinde daha fazla duyu organına hitap edilecek şekilde, derslerde etkin kullanımı için; okulöncesi, ilköğretim ile ortaöğretim düzeyindeki tüm okullarımızın 620.000 dersliğine dizüstü bilgisayar, LCD Panel Etkileşimli Tahta ve internet ağ altyapısı sağlanacaktır. Dersliklere kurulan BT donanımının öğrenme-öğretme sürecinde etkin kullanımını sağlamak amacıyla öğretmenlere hizmet içi eğitimler verilecektir. Bu süreçte öğretim programları BT destekli öğretime uyumlu hale getirilerek eğitsel e-İçerikler oluşturulacaktır. Bu kapsamda Eğitimde FATİH projesi beş ana bileşenden oluşmaktadır. Bunlar:

Donanım ve Yazılım Altyapısının Sağlanması

- a) Eğitsel e-İçeriğin Sağlanması ve Yönetilmesi
- b) Öğretim Programlarında Etkin BT Kullanımı
- c) Öğretmenlerin Hizmet içi Eğitimi
- d) Bilinçli, Güvenli, Yönetilebilir ve Ölçülebilir BT Kullanımının

sağlanmasıdır.

Eğitimde Fatih Projesi Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmekte olup, Ulaştırma Bakanlığı tarafından desteklenen bir projedir. 5 yılda tamamlanması planlanmıştır. birinci yıl ortaöğretim okulları, ikinci yıl ilköğretim ikinci kademe, üçüncü yıl ise ilköğretim birinci kademe ve okul öncesi kurumlarının BT donanım ve yazılım altyapısı, e-çerik ihtiyacı, öğretmen kılavuz kitaplarının güncellenmesi, öğretmenler için hizmet içi eğitimler ve bilinçli, güvenli, yönetilebilir BT ve internet kullanımı ihtiyaçlarının tamamlanması hedeflenmektedir.

Amaç: E-Dönüşüm Türkiye kapsamında üretilen ve Ülkemizin bilgi toplumu olma sürecindeki eylemleri tanımlayan Bilgi Toplumu Stratejisi Belgesi, Kalkınma Planları, Bakanlığımız Stratejik Planı ve BT Politika Raporunda yer alan hedefler doğrultusunda 2013 yılı sonuna kadar dersliklere BT araçları sağlanarak, BT destekli öğretimin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

Gerekeç: Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan (2006-2010) Bilgi Toplumu Stratejisi'nde Bilişim Teknolojilerinin Eğitim Sistemimizde kullanımıyla ilgili olarak "Bilgi ve iletişim teknolojileri eğitim sürecinin temel araçlarından biri olacak ve öğrencilerin, öğretmenlerin bu teknolojileri etkin kullanımı sağlanacaktır." hedefi yer almaktadır. Bu kapsamda, Bakanlığımızdan örgün ve yaygın eğitim verilen kurumlarda bilgi ve iletişim teknolojisi altyapısını tamamlanması, öğrencilere bu mekanlarda bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma yetkinliğinin kazandırılması, bilgi ve iletişim teknolojileri destekli öğretim programlarının geliştirilmesi istenmektedir. Bilgi Toplumu Stratejisi'nde ayrıca Bilgi toplumuna dönüşümün sağlanması için Bakanlığımızın görev alanıyla ilgili olarak aşağıdaki hedeflerin gerçekleştirilmesi istenmektedir.

- a) Bireylerin yaşam boyu öğrenim yaklaşımı ve e-öğrenme yoluyla kendilerini geliştirmeleri için uygun yapıların oluşumu ve e-çeriğin geliştirilmesi,

- b) Ortaöğretimden mezun olan her öğrencinin temel bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım yetkinliklerine sahip olması,
- c) İnternetin etkin kullanımı ile her üç kişiden birisinin e-egitim hizmetlerinden faydalanması,
- d) Herkese bilgi ve iletişim teknolojilerini öğrenme ve kullanma fırsatının sunulması,
- e) Her iki kişiden birinin internet kullanıcısı olması,
- f) İnternet, toplumun tüm kesimleri için güvenilir bir ortam haline getirilmesi

Ayrıca, Bakanlığımız 2010-2014 Stratejik Planında, Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesi temasında yer alan 14. Stratejik amacın birinci stratejik hedefi “Stratejik Hedef 14.1: Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumlarımızın bölgesel farklılıkları gidermek amacıyla 2014 yılı sonuna kadar tümünün bilişim teknolojilerinden yararlanmasını sağlamak” görevi sorumlu birim olarak Genel Müdürlüğümüze verilmiştir.

Eğitimde Fatih Projesi, Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan Bilgi Toplumu Stratejisinde (2006-2010) belirtilen hedefleri karşılamak ve Bakanlığımız tarafından Genel Müdürlüğümüz sorumluluğuna verilen yukarıda belirtilen stratejik hedefi gerçekleştirmek üzere tasarlanmıştır².

2.12. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN EĞİTİMDE HAYATBOYU ÖĞRENME PROGRAMLARI

Ülkemiz, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programlarına "tam üye" olarak 1 Nisan 2004 tarihinden itibaren katılmıştır. Yoğun bir ilgi ve talebin gerçekleştiği ve 31 Aralık 2006'da sona erecek bu ilk dönemde, Socrates (Genel Eğitim), Leonardo da Vinci (Mesleki Eğitim) ve Gençlik programları çerçevesinde, gerek katılım öncesi AB fonlarından gerekse ulusal katkı paylarından oluşan toplam 67 milyon Avro'luk bir bütçe oluşturulmuş, ülkemiz eğitim ve gençlik sektörüne karşılıksız hibe olarak

² (<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/icerikincele.php?id=6>, 2012).

kullandırılmıştır. Hibe kullandırma oranı, yüzde 100'e yaklaşan bir seyir izlemiştir. Programların uygulandığı bu ilk üç yıl itibariyle toplam 3.035 proje desteklenmeye değer bulunmuştur. Yaklaşık 40.000 vatandaşımız, Avrupa Birliği ülkelerinde gerek Programlar gerekse bireysel faaliyetler çerçevesinde bilgi ve deneyim artırma amaçlı değişim ve yerleştirmelere katılmış, yenilikçi yaklaşımların ülkemize kazandırılmasında önemli katkılar sağlamıştır.

Genel ve mesleki eğitimin yanı sıra eğitimle ilgili tüm alt program ve faaliyetleri bütüncül bir yaklaşımla tek bir programda toplayan Hayatboyu Öğrenme Programı (LLP), yeni kuralları, basitleştirmeleri ve ülke merkezli faaliyetlerdeki artış nedeniyle özel bir önem taşımaktadır. Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin LPP'yi yasalaştıran 15 Kasım 2006 ve 1720/2006/EC sayılı Kararı, Hayatboyu Öğrenme Programı'nın genel amacını şöyle ifade etmektedir: 'Hayatboyu öğrenme yoluyla Topluluğu ileri bir bilgi toplumu haline getirmek, daha çok ve daha iyi iş imkanı yaratmak, sosyal bütünlüğü geliştirmek; çevrenin gelecek kuşaklar için daha iyi korunmasını sağlamak; özellikle de dünyada bir kalite referansına dönüşmelerini temin etmek amacıyla Topluluk içindeki eğitim ve öğretim sistemleri arasında karşılıklı değişim, işbirliği ve hareketliliği güçlendirmek".

Hayatboyu Öğrenme Programı, ilk ve orta öğrenimdeki öğrencilerimizden yetişkinlere, mesleki eğitim stajyerlerinden üniversite öğrencilerine, temel beceri ihtiyacı duyan insanlardan eğitim profesyonellerine kadar herkes için eğitim ve öğretimde gelişme imkânları ve karşılıksız mali katkı sağlayacaktır.

Hayatboyu Öğrenme Programı çatısı altında farklı hedef kitlelere hitap eden sektörel programlar (Comenius, Erasmus, Grundtvig, Leonardo da Vinci) ile sektörel programlara konu olan ortak alanlarda çalışmaların yapılabildiği Ortak Konulu Program (Transversal Programme) ve Avrupa Birliği alanındaki konularda merkezi faaliyetleri içine alan Jean Monnet Programı yer almaktadır. Okul öncesinden eğitim fakültelerine kadar olan kurumlar ve bireylerin faydalandığı Comenius, yükseköğretimi konu alan Erasmus, yetişkin eğitime hitap eden Grundtvig ve mesleki eğitimi konu alan Leonardo da Vinci Programı; Hayat Boyu Öğrenme Programı'nın tüm evrelerin programı olduğunun bir göstergesidir. Adından da anlaşılacağı üzere Hayat Boyu Öğrenme Programı; yaşamın tüm evrelerinden ve hayatın her kesiminden, farklı

profillerde kimselere hitap etmektedir. Bu özelliği ile Hayat Boyu Öğrenme Programı, toplumun hiçbir ferdini dışarıda bırakmayan bir şemsiye programdır. Avrupa Komisyonu Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü tarafından yönetilen Hayat Boyu Öğrenme Programı, programa üye olan ülkelerde ise Ulusal Ajanslar vasıtasıyla yürütülmektedir. Ülkemizde 2003 yılından bu yana programları yürütmeye yetkili kurum olan ve Türk Ulusal Ajansı olarak faaliyet gösteren kurum Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi'dir.

Avrupa Komisyonu Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü tarafından yönetilen Hayat Boyu Öğrenme Programı, programa üye olan ülkelerde ise Ulusal Ajanslar vasıtasıyla yürütülmektedir. Ülkemizde 2003 yılından bu yana programları yürütmeye yetkili kurum olan ve Türk Ulusal Ajansı olarak faaliyet gösteren kurum Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi'dir.

Comenius-Okul Eğitimi Programı: Comenius Programı, genel anlamıyla, yükseköğretime kadar olan okul eğitimini kapsar.Eğitimin bu evresinde yer alan kurumlar ile öğretmen ve öğrencilerin, kültürel paylaşımlar yolu ile eğitimi ilgilendiren alanlarda işbirlikleri yapmalarını, yabancı dil öğrenmeye teşvik edilmelerini ve kişisel gelişimleri için gerekli olan temel becerileri kazanmalarını hedefler. Comenius Programı, ayrıca, değişik kültürlerle yönelik farkındalığın geliştirilmesini teşvik etmek, okul eğitimi sektöründe kültürler arası eğitim girişimlerini geliştirmek, kültürler arası eğitim alanında öğretmenlerin yeteneklerini geliştirmek, ırkçılık ve yabancı düşmanlığıyla mücadeleyi desteklemek için tasarlanmış uluslar arası faaliyetler yardımıyla Avrupa'daki okul eğitiminde kültürler arası farklılıkların bilincine varılmasının teşvikine katkıda bulunur.

Grundtvig-Yetişkin Eğitimi Programı: Grundtvig Programı, bilginin sürekli yenilenmesi sonucunda oluşan gereksinimleri karşılamak ve yetişkin kişilere yaşamları boyunca, bilgi ve niteliklerini geliştirmek için imkânlar sunarak istihdam olanaklarını artırmak ve yetişkinlerin toplumda meydana gelen değişikliklere uyum göstermelerini kolaylaştırmayı amaçlar. Grundtvig, mesleki eğitim dışında kalan her çeşit yetişkin ve yaygın eğitim üzerine odaklanır. Yaygın eğitim içindeki öğrenci, öğretmen, eğitim ve diğer personelle yetişkin eğitim alanındaki eğitim kurumları ve bu tür eğitim fırsatları sunan kuruluşları hedefler.

Grundtvig Öğrenme Ortaklıkları Projeleri, yetişkin eğitimi alanında faaliyet gösteren kuruluşlar arasında küçük ölçekli işbirliği faaliyetleridir. Öğrenme Ortaklıkları projeleri, sürece odaklanır ve kendi eğitim faaliyetlerine Avrupa işbirliğini katmak isteyen kuruluşların katılımını genişletmeyi amaçlar. Bir Grundtvig Öğrenme Ortaklıkları Projesinde en az üç ülke kuruluşunun eğitimcileri ve öğrencileri kendi kuruluşları ve çevrelerindeki topluluklar için ortak fayda taşıyan bir veya daha fazla konuda işbirliği yaparak birlikte çalışırlar. Bu şekilde tecrübe, uygulama ve yöntem/metot değişimi, Avrupa'nın farklı kültürel, sosyal ve ekonomik yapısını ve ortak ilgi alanlarının daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunurlar. Katılımcı kuruluşlar, uluslararası faaliyet yapmak ve bunları izlemek, değerlendirmek ve kendi bölgelerindeki faaliyetlerle ilişkilendirmek için mali açıdan desteklenirler. Ayrıca ulusal düzeydeki başka kuruluş ve makamlarla işbirliği yapmaları, fikirleri ve faaliyetleri için daha sağlam bir dayanak temin etmeleri ve bunları yaygınlaştırmalarına olanak sağlayacak alanlar açmaları için teşvik edilirler. Katılımcı kuruluşların desteklenmesiyle, uluslararası değişimin değerinin artırılması, iyi uygulamaların desteklenmesi ve böylelikle sonuçların etkisinin yaygınlaşması amaçlanmaktadır. Öğrenci odaklı veya öğretmen odaklı iki tür faaliyet alanında gerçekleştirilebilen Öğrenme Ortaklıklarında yerel otoriteler, sivil toplum kuruluşları ve özel kuruluşlar gibi yerel toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapılabilir.

Comenius/Grundtvig Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri: En geniş anlamıyla program, Hayatboyu eğitim kalitesinin artırılmasını desteklemek amacıyla okul eğitiminde yer alan personelin (Comenius) veya yetişkin eğitimi veren kurum ve kuruluşlarda çalışan kişilerin veya bu kişilerin hizmet içi eğitimiyle ilgili kişilerin (Grundtvig), çalıştıkları ülke dışındaki bir ülkede eğitim almalarını sağlar. Bu sayede katılımcıların; mesleğe yönelik alanlardaki becerilerini geliştirmek, Avrupalı meslektaşları ile görüş alışverişlerini sağlayarak ülkeye dönüşte edindiği yeni becerileri somut uygulamalara dönüştürmek ve Avrupa'daki Hayatboyu öğrenme hakkında daha geniş bilgi edinmelerine yardımcı olmak hedeflenmektedir.

Erasmus-Yükseköğretim Programı: Erasmus Programı, yükseköğretimde öğrenim, staj, ders verme ve eğitim alma gibi hareketlilikler ile yükseköğretim kurumları arasındaki ortak projeler temelinde gerçekleşen kurumsal işbirliklerini desteklemektedir. Bununla birlikte yükseköğretim sistemini, iş dünyasının ihtiyaçlarına uygun olarak

geliştirmek amacı ile yükseköğretim kurumları ile iş dünyasının işbirliklerini de artırmayı hedeflemektedir.

Leonardo Da Vinci- Meslekî Eğitim Programı: Hayatboyu Öğrenme Programı altında yer alan diğer sektörel program mesleki eğitim alanındaki Leonardo da Vinci Programı'dır. Leonardo da Vinci Programı, Programa üye ülkelerin mesleki eğitime yönelik politikalarını desteklemek ve geliştirmek için yürütülen faaliyetleri kapsar. Program ile ülkeler arası işbirliğinin kullanılarak mesleki eğitim sistemleri ile uygulamalarında kalitenin geliştirilmesi, yeniliklerin teşvik edilmesi ve Avrupa boyutunun yükseltilmesi amaçlanmaktadır. Program; kişilerin bilgi ve becerilerinin artırılması, mesleki tecrübe ve yeterliklerde kalitenin artırılması, mesleki eğitim kurumları ile işletmeler arasındaki işbirliğinin geliştirilmesi, istihdam imkânlarının artırılması, sürekli mesleki eğitim ve hayatboyu öğrenme isteğinin güçlendirilmesi, yarının mesleklerine hazırlanma ve teknolojik değişimlere uyumun teşvik edilmesi, mesleki eğitim alanında dilyeterliliklerinin geliştirilmesi ve ortak bir terminolojinin oluşturulması ve özellikle gençler için temel mesleki eğitimin desteklenmesi ve teşvik edilmesine çalışmaktadır. Özetle Leonardo da Vinci Programı; ülkeler arası işbirliğinin geliştirilmesi yoluyla mesleki eğitim sistemleri ile uygulamalarında kalitenin geliştirilmesini, yeniliklerin teşvik edilmesini ve mesleki eğitimde Avrupa boyutunun güçlendirilmesini amaç edinmiştir. Program kapsamında, tüm özel sektör ve kamu kuruluşları ile mesleki eğitim kurumları arasında gerçekleştirilen öğrenci ve çalışan hareketliliği ile tüm mesleklerde yurtdışında farklı ülkelerde yapılan uygulamaların ülkeler arasında değişimini sağlanmaktadır. Leonardo da Vinci programı bünyesinde, temel düzeyde mesleki eğitim almakta olan öğrenciler ile işsizler de dâhil olmak üzere işgücü dünyasındaki kişiler ve mesleki eğitimden sorumlu kişilerin katıldığı ülkelerarası staj ve çalışma ziyareti olarak adlandırılabilir hareketlilik projeleri, yenilikçi proje sonuçlarının ya da çıktılarının yeni ülkelere transferi amacıyla hazırlanan yenilik transferi projeleri ve mesleki eğitime taraf olan kurumların küçük çaplı işbirliğine yönelik LdV Ortaklıkları adlı programlar yer almaktadır.

Ldv-Yenilik Transferi: Yenilik Transferi projeleri, mesleki eğitim ve öğretimi geliştirmek amacıyla daha önce yapılan Leonardo da Vinci veya daha başka yenilikçi proje sonuçlarının ya da çıktılarının yeni ülkelere ya da sektörlerle transfer edilmesi amacı

ile çok ortaklı projelerdir. Bu projeler hedef kitleye ya da sektöre için yenilikçi imkanları, araç ve yöntemleri kazandırır.

Hayatboyu Öğrenme Programı'ndan yararlanıcıların programın yurt dışı tecrübe fırsatı sunma, kendini ve kendi kültürünü tanıma, mesleki ve kişisel gelişime katkı gibi boyutlarda olumlu görüşlere sahip olduklarını gösterilmektedir. Programın sadece il merkezlerinde değil, ilçe ve beldeler ile köylerimizde de duyurulması, küçük yerleşim birimlerine ve dahası dezavantajlı kesimlere ulaşılması açısından önemli görülmektedir. Programların coğrafi dağılımlarının yanı sıra özellikle Leonardo da Vinci ve Grundtvig programlarında, farklı hedef gruplarına ulaşılması da programın farklı yararlanıcı grupları tarafından duyulması anlamına gelecek; böylelikle yararlanıcı gruplarında da çeşitlilik sağlanacaktır.

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanmasında yararlanılan araçların uygulaması hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesinde yararlanılan teknikler açıklanmıştır.

3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Yapılan bu araştırma, tarama modelinde yapılmış bir çalışmadır.

3.2 EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni, İstanbul ilinin Avrupa yakasının rastgele yöntem ile seçilmiş 7 farklı ilçesinden 8 farklı okullardaki 10 farklı proje için yapılan görüşmeleri kapsamaktadır.

3.3 VERİLERİN TOPLANMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

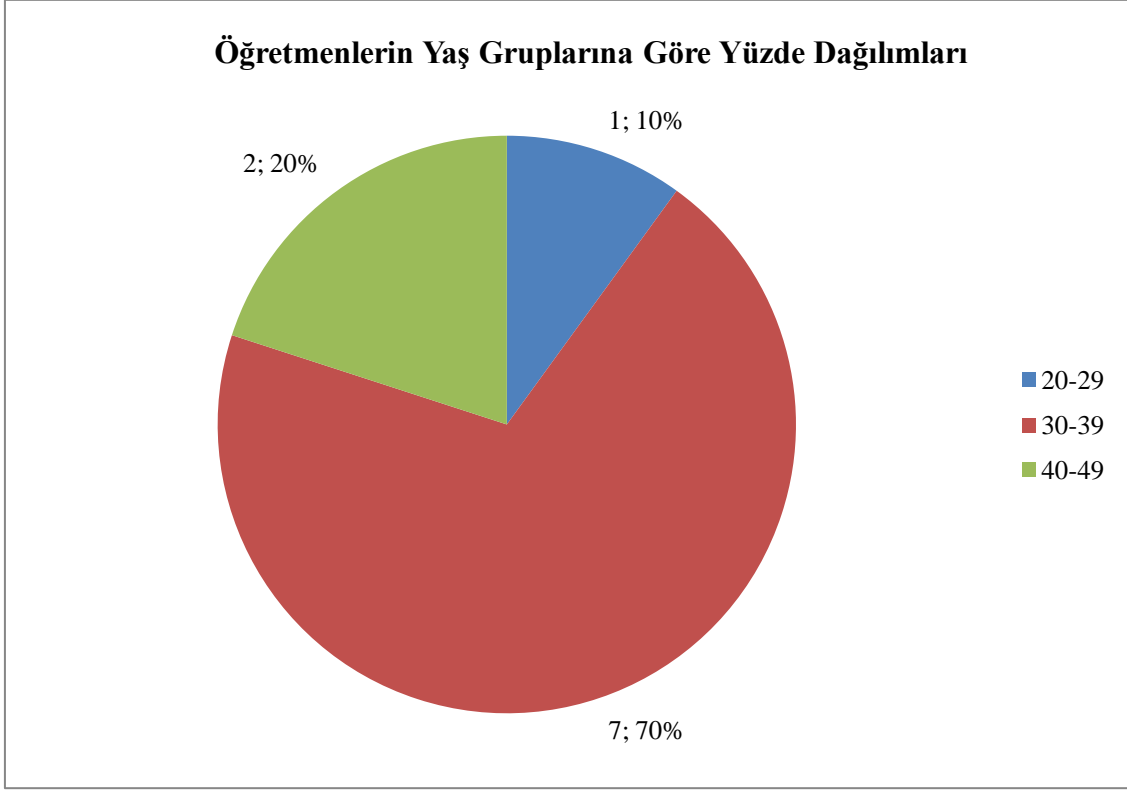
Veriler, görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır, Nvivo 9.0 programı yardımıyla değerlendirilmiştir. Görüşmeye katılan öğretmenlere 10 soruluk anket formu doldurulmuştur. Anket sonuçları Spss 15.0 programında değerlendirilmiştir. Kullanılan anket çalışmanın ekler bölümünde sunulmuştur.

İlk bakışta görüşme, kolay bir veri toplama yöntemi gibi görünebilir ve sadece konuşma ve dinleme gibi herkes tarafından kullanılan temel becerileri gerektirdiği düşünülür. Ancak “görüşme beceri, duyarlık, yoğunlaşma, bireyler arası anlayış, öngörü, zihinsel uyanıklık ve disiplin gibi pek çok boyutu kapsamı açılardan, hem sanat hem de bilimdir. (Patton, 1987, s. 108) Bu yönüyle görüşme, bireylerin zaman zaman birbirini duymadığı, mesajların yanlış alındığı ve çok az derinliğin bulunduğu sıradan bir konuşmadan çok farklıdır. Nitelikli bir görüşmede, günlük etkileşim ve iletişim sürecinde oluşan hatalar (dinleme eksikliği, önyargılar gibi) yapılmaz.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmada Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları içerisinde yer alan Hayat Boyu ğrenme ve Gençlik Programları kapsamındaki projelerde bilgi teknolojileri kullanım durumu öğretmenlere uygulanan rubrik değerlendirme leği ve videolu görüşme yapılarak incelenmiştir. Araştırmada nitel ve nicel değerlendirme kullanılmıştır. Projelerde yer alan öğretmenlerin bilgilerini kavrama, yorumlama, ilişkilendirme ve analiz edebilmek için rubrik değerlendirme leği kullanılmıştır. Elde edilen verilerdeki değişkenlerin arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla Ki – Kare Bağımsızlık Testi kullanılmıştır. İlişki kurulan değişkenlerin Nominal (Sınıflama) ya da Ordinal (Sıralama) lekli olması nedeniyle bu analiz yöntemi tercih edilmiştir. Tek bir seçeneğin işaretlendiği soruların gösteriminde grafik gösterimi kullanımı uygun bulunmuştur. Uygulama sonrasında elde edilen veriler SPSS 15.00 for Windows paket programında değerlendirilmiştir.

Şekil 4.1: Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş gruplarına göre yüzde dağılımları

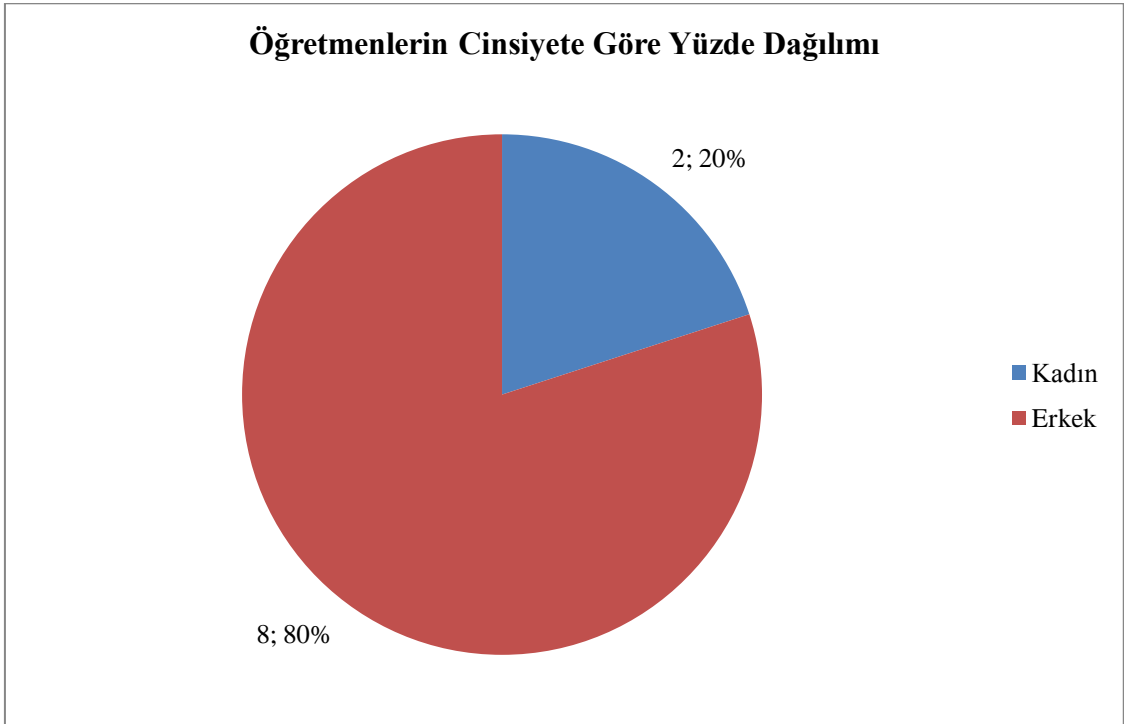
Tablo 4.1: Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş gruplarına göre yüzde dağılımları

Yaş Grupları	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
[20-29]	1	10	10%	10%
[30-39]	7	70	70%	70%
[40-49]	2	20	20%	20%
Toplam	10	100,0	100,0	100%

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Yaş Gruplarına Göre Yüzde Dağılımları Şekil4.1’de verilmiştir. Şekil4.1’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan ve okullarında projelerini

yürüten öğretmenlerin [30-39] yaş grubunda yoğunlukta olduğu görülmektedir. Örneklemdeki öğretmenlerin yaşları araştırmanın yapıldığı tarihteki durumu göstermektedir. Örneklemde incelenen projelerin günümüz tarihinden önce uygulanıp sonlandırıldığı göz önünde bulundurulduğunda, [30-39] yaş grubundaki öğretmenlerin çoğunluğu da proje uygulama tarihinde [20-29] yaş diliminde olduğu göz ardı edilmemelidir.

Şekil 4.2: Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyete göre yüzde dağılımı

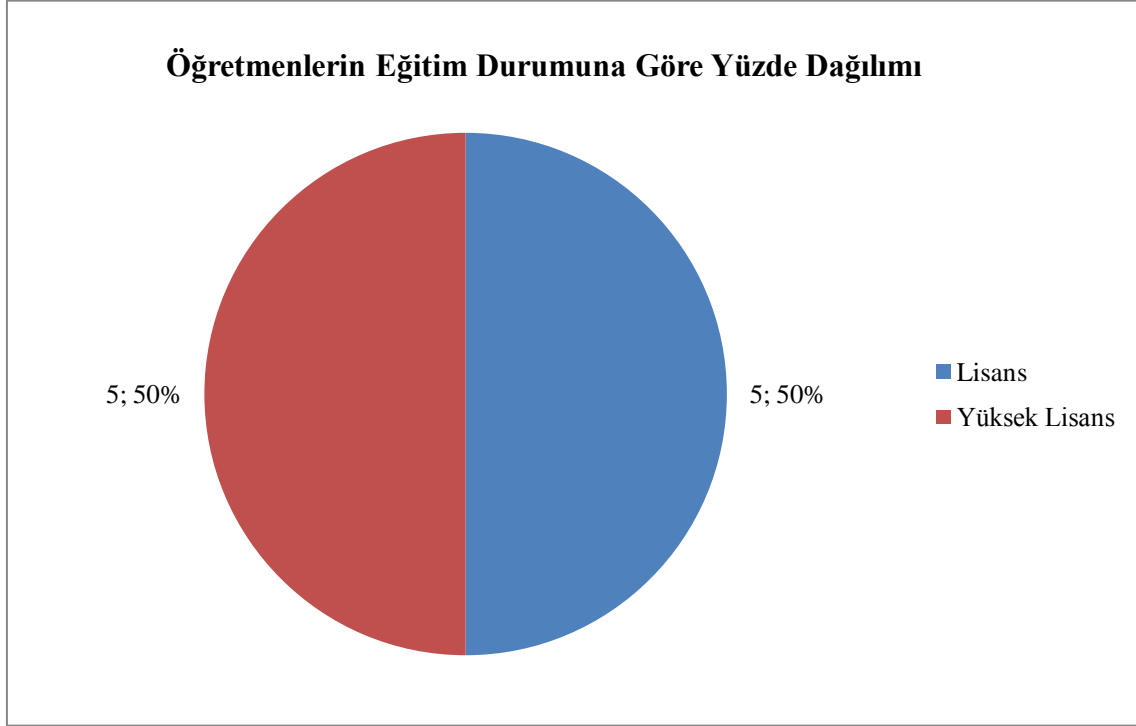

Tablo 4.2: Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyete göre yüzde dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Erkek	8	80	80%	80%
Kadın	2	20	20%	20%
Toplam	10	100,0	100%	100%

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Yaş Gruplarına Göre Yüzde Dağılımları Şekil4.2’de verilmiştir. Tablo 4.2’de görüldüğü üzere örnekleme dâhil edilmiş projeler içerisinde yer almış öğretmenlerin çoğunlukla erkek öğretmenler oldukları görülmektedir.

Şekil 4.3: Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumuna göre dağılımı

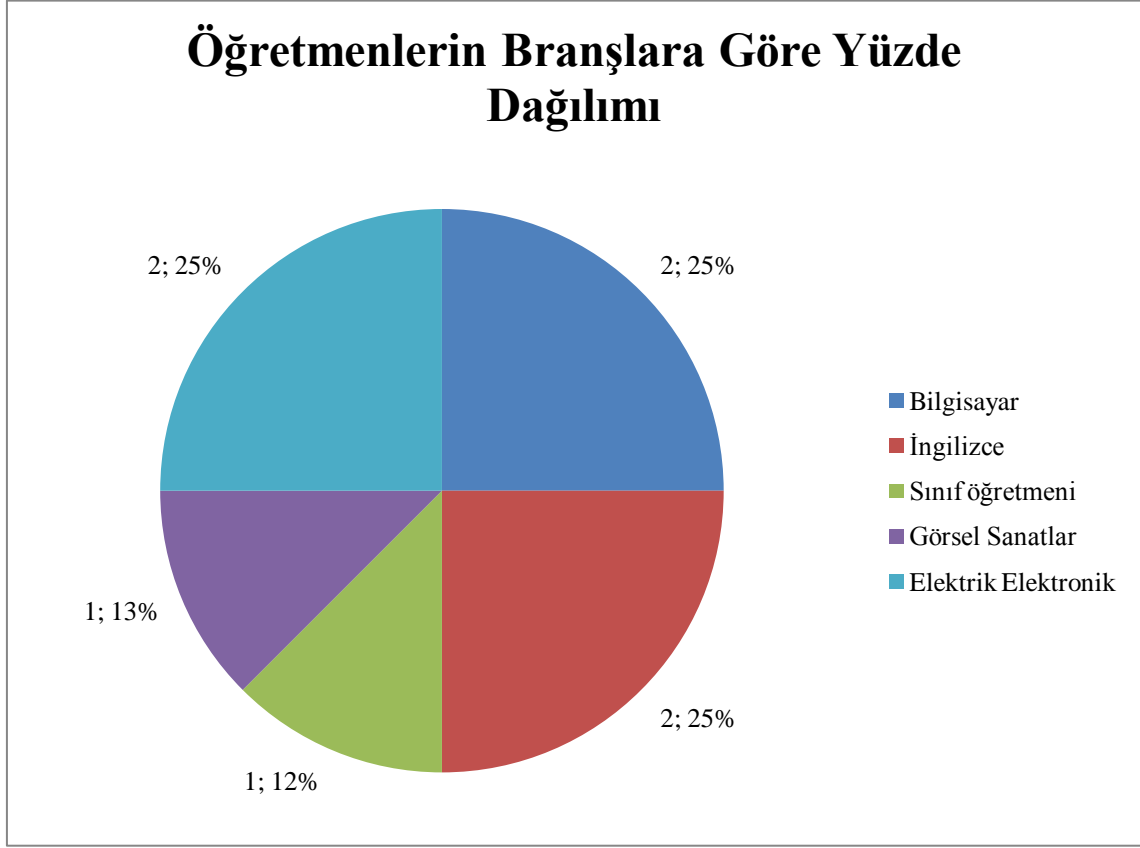

Tablo 4.3: Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumuna göre yüzde dağılımı

Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Lisans	5	50	50%	50%
Yüksek Lisans	5	50	50%	50%
Toplam	10	100,0	100%	100%

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Eğitim Durumuna Göre Yüzde Dağılımları Şekil-3’de verilmiştir. Tablo-3’de görüldüğü üzere örnekleme dâhil edilmiş projeler içerisinde yer almış öğretmenlerin eğitim alanında kariyer yapmış oldukları görülmektedir. Görüşme yapılan örneklemden yüksek lisans yapmış öğretmen bir Elektrik-Elektronik öğretmeni düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir: “ [...] Doktora tezi şuanda yapıyorum. En kısa zamanda bitireceğim. Bu projede yer almak akademik kariyer planları yapmamda çok faydalı oldu.”

Şekil 4.4: Araştırmaya katılan öğretmenlerin branşa göre dağılımı

Tablo 4.4: Araştırmaya katılan öğretmenlerin branşa göre yüzde dağılımı

Branş	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Bilgisayar	2	20	20%	20%
Elektrik Elektronik	3	30	30%	30%
Görsel Sanatlar	1	10	10%	10%
İngilizce	2	20	20%	20%
Sınıf Öğretmeni	1	10	10%	10%
Total	10	100,0	100%	100%

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Branşa Göre Yüzde Dağılımları Şekil-4'de verilmiştir. Tablo-4'de görüldüğü üzere örnekleme dâhil edilmiş projeler içerisinde yer almış öğretmenlerin farklı branşlarda oldukları görülmektedir. Uluslar arası projelerde dil bilme zorunluluğu olduğu halde yalnız dil öğretmenlerinin değil farklı branş öğretmenlerinin de projelere dahil olup projeleri yürüttükleri görülmektedir.

Tablo 4.5: Bilişim teknolojileri kullanımı bu projenin başlaması, ilerlemesi ve değerlendirilmesi

Eğitim Durumunuz?		Cevaplar		Cinsiyet		Toplam
				Erkek	Kadın	
Lisans	Bilişim Teknolojileri Kullanımı Bu Projenin Başlaması, İlerlemesi ve Değerlendirilmesi Süresince Size Ne Kadar Faydalı Oldu?	Oldukça	Sayı % ile birlikte Cinsiyetiniz	1 20%	0 ,0%	1 20,0%
		Tamamen	Sayı % ile birlikte Cinsiyetiniz	2 40%	2 40%	4 80,0%
	Toplam		Sayı % ile birlikte Cinsiyetiniz	3 60,0%	2 40,0%	5 100,0%
Yüksek Lisans	Bilişim Teknolojileri Kullanımı Bu Projenin Başlaması, İlerlemesi ve Değerlendirilmesi Süresince Size Ne Kadar Faydalı Oldu?	Oldukça	Sayı % ile birlikte Cinsiyetiniz?	1 20%	0 ,0%	1 20%
		Tamamen	Sayı % ile birlikte Cinsiyetiniz	2 40%	2 40%	2 80%
	Toplam		Sayı % ile birlikte Cinsiyetiniz	3 60,0%	2 40%	5 100,0%

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Bilişim Teknolojileri Kullanımı Bu Projenin Başlaması, İlerlemesi ve Değerlendirilmesi Süresince Size Ne Kadar Faydalı Oldu? sorusuna verdikleri yanıtın eğitim durumu ve cinsiyete göre bağlantılarının yüzde dağılımları Tablo 4.5'te verilmiştir. Eğitim durumu ve cinsiyete göre soruya verilen yanıtta belirgin bir farklılaşma gözlemlenmemektedir. Örneklemdeki öğretmenlerin proje süresince bilgi teknolojileri kullanımındaki faydanın yoğunluğunda hem fikir oldukları söylenebilir. Görüşme yapılan örneklemden yüksek lisans yapmış bir İngilizce öğretmeni düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir: “ [...] *Bence projeye başlarken bilişim teknolojileri olmazsa olmadı. Çünkü onun sayesinde ortaklarımla iletişim kurabildim.*” Görüşme yapılan örneklemden yüksek lisans yapmış bir diğer İngilizce

öğretmeni düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir: “ [...] İnternet teknolojisinin tabii ki faydası çok oldu. Çünkü bu çalışmaların hepsi bilgisayarda ve internette yapılıyor. Görüşme yapılan örneklemden bir Görsel Tasarım öğretmeni düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir:

“ [...]Şöyle söyleyebilirim, bilişim teknolojileri olmasaydı proje çok yavaş ilerlerdi. Yani belki ilerlerdi ama eski usul posta yöntemiyle olabilirdi. İşte yazışmalar biliyorsunuz bir yazını gidip tekrar gelmesi yurtdışından oldukça uzun sürüyor. Hele eskiden çok uzun sürüyordu. Şimdi biraz daha gelişti. Ama yine bilişim teknolojileri sayesinde gelişti. Ondan sonra gelişti, öncesinde aksaklıklar olabilirdi. Çok uzun sürebilirdi. Yani Comenius projesinin onaylanıp başlama süreci çok daha uzun olabilirdi.“Sonuçta yaklaşık bir aylık bir irtibatla bir ayın sonucunda bize gün verildi ve başlanabilir dendi.

Tablo 4.6: Eğitim durumunuz? * bilgi teknolojileri kullanımı konusunda kendinizi ne derece yeterli buluyorsunuz?

			Bilgi Teknolojileri Kullanımı Konusunda Kendinizi Ne Derece Yeterli Buluyorsunuz?				Toplam
			Çok iyi	İyi	Orta Düzeyde	Zayıf	
Eğitim Durumunuz?	Lisans	Sayı	1	2	2	0	5
		% ile Bilgi Teknolojileri Kullanımı Konusunda Kendinizi Ne Derece Yeterli Buluyorsunuz?	10,0%	20,0%	20,0%	0,0%	100,0%
		% ile Eğitim Durumunuz?	10,0%	20,0%	20,0%	0,0%	100,0%
	Yüksek Lisans	Sayı	2	0	2	1	5
			% ile Bilgi Teknolojileri Kullanımı Konusunda Kendinizi Ne Derece Yeterli Buluyorsunuz?	40,0%	0,0%	40,0%	10,0%
% ile Eğitim Durumunuz?			40,0%	0,0%	40,0%	10,0%	100,0%
Toplam		Sayı	3	2	4	1	10
		% ile Bilgi Teknolojileri Kullanımı Konusunda Kendinizi Ne Derece Yeterli Buluyorsunuz?	30,0%	20,0%	40,0%	10,0%	100,0%
		% ile Eğitim Durumunuz?	40,0%	0,0%	40,0%	10,0%	100,0%

Tablo 4.6'ya göre: Araştırmaya katılan ve okullarında projelerini yürüten öğretmenlerin “Bilgi Teknolojileri Kullanımı Konusunda Kendinizi Ne Derece Yeterli Buluyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlarla eğitim durumu ile olan bağlantıları tabloda gösterilmiştir. Soruya verilen yanıtlarda eğitim durumu değişkeninde anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Tablo 7’de görüldüğü üzere eğitim durumundaki artış ile bilişim teknolojileri yeterliliği ile doğru orantılı olmadığı gözlemlenmektedir. Bu durum projelerin yürütülmesinde öğretmenleri bilişim teknolojileri konusunda destek almaya ve ya bilişim teknolojileri gereklerini Türkiye dışındaki ortak okulların üstelenmesine yol açmıştır. Görüşme yapılan örneklemden bir öğretmen düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir:

“ [...] İlk başta Proje tanıtımı için, Web sitesi kuruldu. Çek Cumhuriyeti bu konuda gönüllü oldu. Web site ile onlar ilgilendi. Biz onlara e-mail aracılığıyla ürünlerimizi gönderdik. Öğrenciler de sürekli takip içerisindeydiler, web sitesi ne durum o şekilde yani ve kendi okulumuzun web sitesinde de yaptığımız yapılan gezileri ve ürünleri sunduk. Onları da kendi bilgisayar öğretmenimiz yaptı.”

Görüşme yapılan örneklemden bir diğer öğretmen düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir:

“ [...]Başvuru kabul edildikten sonra ben bir mail attım. Dedim ki birazda tabi heyecanlıydık. Diğer ortakları da çok iyi tanımiyorduk. Önden, dedik bir web sitesi hazırlayalım. Bizim proje içerisindeki aktivitelerimiz, faaliyetlerimiz, görüşmelerimiz hep bu internet sitesi üzerinden yürüsün. Bir arada olsun her şey. Dokümanlarımızı oraya koyalım. Bir sınıflandırma yaparak ki yarın öbür gün bilgisayarımız çökse vesaire bir şey olsa bile ya da yeni bir insan gelse de bu süreci takip edebilsin. Hatta bunun için Moodle kurdum. Ben yaptım bu işlemi de. Onun dışında web sitesini İtalyan ortak yaptı. Proje ile ilgili toplantıların ilk toplantının özellikle yapılması gene mail üzerinden yürüdü.

Tablo 4.7: Branşınız?* proje süresince bilgi teknolojileri kullanımı konusunda okul yönetimi size ne derece destekledi?

			Proje Süresince Bilgi Teknolojileri Kullanımı Konusunda Okul Yönetimi Size Ne Derece Destekledi?				Toplam
			Tamamen	Oldukça	Az	Hiç	
Branşınız?	İngilizce	Sayı	0	1	0	1	2
		% ile Proje Süresince Bilgi Teknolojileri Kullanımı Konusunda Okul Yönetimi Size Ne Derece Destekledi?	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%	100,0%
		% ile Branşınız?	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%	100,0%
	Sınıf Öğretmeni	Sayı	1	0	0	0	1
		% ile Proje Süresince Bilgi Teknolojileri Kullanımı Konusunda Okul Yönetimi Size Ne Derece Destekledi?	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		% ile Branşınız?	10,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Bilgisayar	Sayı	1	0	1	0	2
		% ile Proje Süresince Bilgi Teknolojileri Kullanımı Konusunda Okul Yönetimi Size Ne Derece Destekledi?	50,0%	0,0%	50,0%	10,0%	100,0%
		% ile Branşınız?	50,0%	0,0%	50,0%	10,0%	100,0%

	Görsel Sanatlar	Sayı	1	0	0	0	1
		% ile Proje Süresince Bilgi Teknolojileri Kullanımı Konusunda Okul Yönetimi Size Ne Derece Destekledi?	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		% ile Branşınız?	10,0%	0,0%	0,0%	10,0%	100,0%
	Elektrik-Elektronik	Sayı	0	2	1	0	3
		% ile Proje Süresince Bilgi Teknolojileri Kullanımı Konusunda Okul Yönetimi Size Ne Derece Destekledi?	0,0%	66,60%	33,3%	0,0%	100,0%
		% ile Branşınız?	0,0%	66,60%	33,3%	0,0%	100,0%
Toplam		Sayı	3	3	2	1	10
		% ile Proje Süresince Bilgi Teknolojileri Kullanımı Konusunda Okul Yönetimi Size Ne Derece Destekledi?	30,0%	30,0%	20,0%	10,0%	100,0%
		% ile Branşınız?	30,0%	30,0%	20,0%	10,0%	100,0%

Tablo 4.7'e göre: Araştırmaya katılan ve okullarında projelerini yürüten öğretmenlerin "Proje Süresince Bilgi Teknolojileri Kullanımı Konusunda Okul Yönetimi Size Ne Derece Destekledi?" sorusuna verdikleri yanıtlarla branş ile olan bağlantıları tabloda gösterilmiştir. Soruya verilen yanıtlarda branş durumu değişkeninde anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Farklılaşmaların Milli Eğitim Bakanlığında teknoloji kullanımına yönelik planlı ve belirgin politikasının neden olduğu düşünülmektedir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde yapılan araştırmanın bulgularına ve yorumlarına dayanılarak varılan sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerdeki genel kanı bilgi teknolojileri eğitim projelerinin ‘olmazsa olmaz’ı olduğudur. Eğitim projelerinin bilgi teknolojileri olmadan da yürütülebileceği söylene de gerek zaman gerek de işlevsellik açısından zorlanacağı genel bir farkındalık olduğu gözlemlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim durumu, yaş, branş farklılaşması olsa da bilgi teknolojilerinin eğitim projelerindeki rolü üzerindeki düşünceleri farklılaşmamaktadır. Bilgi çağının gerektirdiği şekilde eğitim projeleri için bilgi teknolojilerinin getirdiği imkânlardan en iyi faydalı durumda yararlanılması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuçlar:

- 1) Eğitimcilerimizin proje süresince bilgi teknolojilerine ilişkin durumları incelendiğinde araştırmamızda görüşülen eğitimcilerin hepsinin bilgisayar ve internet kullandığı belirlenmiştir.
- 2) Görüşülen eğitimcilerin temel seviyede bilgi teknolojileri kullandıkları yönünde görüş belirtmişleridir.
- 3) Hayat boyu Öğrenme Projelerinde görüşülen eğitimcilerin bilgi teknolojilerinin “olmazsa olmaz” olduğunu söylemişlerdir.
- 4) Bu nedenle tüm öğretmenlerin eğitim teknolojisi konusunda bilgilendirilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

Öneriler:

- 1) Bilişim teknolojileri ve küreselleşme tartışmaları yoğun olarak teknolojilerin kullanımı ve tüketimi üzerinden yapılmaktadır. Teknolojileri üreten taraflara bakıldığında özellikle yeni ekonominin temeli olan hizmet ve yazılım firmalarının en büyüklerinin neredeyse birkaç ülkenin elinde toplandığı görülmektedir. Bu nedenle eğitim sistemi içerisinde bilişim teknolojileri eğitime daha çok yer verilmelidir.

- 2) Bilişim teknolojileri üretimi ve kullanımının yaygınlaşmasının Türkiye'nin uluslar arası eğitim projelerinde daha etkin rol oynamasını sağlayabilir.
- 3) Bilişim teknolojilerindeki gelişmelerle öğretmenlerin yeni sistemlere uyum sağlayabilmek için hem kendilerini iyi bir şekilde yetiştirmeleri hem de teknolojiyi yakından takip etmeleri gerekmektedir.
- 4) Bilişim teknolojileri eğitimine başlayan öğrencilerimiz eğitim projelerine daha kolay adapte olmakta ve iyi yetişmiş insan gücünü de beraberinde getirmektedir. Bu Bağlamda bilgi teknolojileri eğitimi ilköğretim kademesinin ilk aşamasında verilmelidir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Alkan, C. 1997. *Eğitim Teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Altıparmak, D.1999. *21'inci Yüzyılda Türk Milli Eğitimi*. Ankara: Ocak Yayınlar.
- Başaran, İ. E. 1993. *Türkiye Eğitim Sistemi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Ekin, N. 1994. *Endüstri İlişkileri*. İstanbul: Beta Dağıtım.
- Kaya, Z. 2005. *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Koşar, E. 2003. *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Öğreti Yayınları.
- Percival, F.1988. *Ellington A Handbook Of Educational Technology*. Londra: Kogan.
- Sönmez, V. 2001. *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yalın, H. İ. 2004. *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yanpar, T. 2005. *Öğretim Teknolojileri Ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A., 2011. *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Sürekli Yayınlar

Brooks, M. G. 1993. The Case For Constructivist Classrooms.

Ersoy, Y. 1996. Amaçlar Ve Matematik Öğretmenlerinin Görüşleri. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi* .

Macdonal, G. 1996. Preservice Teacher Education Students And Computers: How Does Intervention Affect Attitudes?, *Journal Of Technology And Teacher Education*,. Journal of Technology and Teacher Education archive.

Gürol, P. D. 1996. Bde'de Formatör Öğretmen Yetiştirme. *Eğitim Ve Bilim* , ss.10-21.

Hızal, A. 1998. Bilgisayar Eğitimi Ve Bilgisayar Destekli Öğretime İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi II.2* .

Lambdin, D. V.1997. Using An Interactive Information System To Expand Preservice Teachers' Visions Of Effective Mathematics Teaching. *Journal Of Technology And Teacher Education*. ss.63-70

Norrton, S. 1997. On-Line Collaborative Lesson Planning: An Experiment In Teacher Education. *Journal Of Technology And Teacher Education*.

Diğer Yayınlar

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi, 2007, *Hayat Boyu Öğrenme Programı*. Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı:

<http://www.ua.gov.tr/index.cfm> [erişim tarihi: 03 Ocak 2012]

<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/icerikincele.php?id=6>, 2012

,<http://fatihprojesi.meb.gov.tr/tr/index.php>: [erişim tarihi: 01 Mart 2012]

turkcebilgi, 2012, <http://www.turkcebilgi.com/sozluk/durum>: [erişim tarihi: 07 Ocak 2012]

Www.Bote.Odtu.Edu.Tr/Ot/2.Htm, 2012, *Www.Bote.Odtu.Edu.Tr/Ot/2.Htm*:

<Http://Www.Bote.Odtu.Edu.Tr/Ot/2.Htm>: [erişim tarihi: 01 Mart 2012]

Akyüz, Y. 1993. *Türk Eğitim Tarihi*. İstanbul.: Kültür Koleji Yayını.

Bakanlığı, M. E. (1983). Eğitim Araçları Teş.Ve Hiz.

Erdem, E. 2001. Program Geliştirmede Yapılandırmacılık Yaklaşımı. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi* . Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

<http://eric.ed.gov/>, 2012 <http://eric.ed.gov/>: [erişim tarihi: 01 Mart 2012]

<http://www.aace.org/about.htm>. 2012, <http://www.aace.org/about.htm>: [erişim tarihi: 01 Mart 2012]

Komisyon. 2011. *Proje Hazırlama Rehberi*, 2012, Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı:

http://projeler.meb.gov.tr/pkmtr/document/e_kitap/pkm_2011_bulten.pdf: [erişim tarihi: 01 Mart 2012]

Özbilgin, L. 1991. Eğitimde Nitelik Geliştirmede Eğitim Teknolojisinin Yeri Ve Katkısı” Eğitimde Nitelik Geliştirme: Eğitimde Arayışlar. *1. Sempozyum Bildiri Metinleri*. İstanbul: Kültür Koleji.

Özdemir, A. C. 2007. Amerika, Avustralya, Japonya, Kanada, Avrupa Birliği’ne Üye Ve Aday Ülkeler İle Türkiye’de Bilgi Ve İletişim Teknolojileri Alanında Öğretmen Eğitiminin Karşılaştırılması. Ankara, Türkiye: *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*.

EKLER

Ek A.1 Eğitimde Bilgi Teknolojisi Kullanımı Değerlendirme Anketi

Eğitimde Bilgi Teknolojisi Kullanımı Değerlendirme Anketi

Değerli öğretmen arkadaşım,

Bu ölçek **Ulusal Ajans Tarafından Desteklenen Comenius Projelerine Katılan Öğretmenlerin Teknolojisi Kaynaklarından Yararlanma Öz-yeterlikleri ve Etki Algılarının Değerlendirilmesi** amacıyla hazırlanmıştır. Anket sonuçları Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, Bilgi Teknolojileri Programında yürütülmekte olan tez çalışması için kullanılacaktır. Ankette yer alan sorular için uygun bulduğunuz yalnız bir

seçeneği içtenlikle işaretleyeceğinize inanıyorum.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

1- Cinsiyetiniz?

Bay () Bayan ()

2- Yaşınız?

20-29() 30- 39() 40-49() 50 ve üstü()

3- Eğitim durumunuz?

() Ön lisans () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora

4- Branşınız (yazınız):

5- Bilgi teknolojileri kullanımı konusunda herhangi bir eğitim aldınız mı?

Evet () Hayır ()

6- Bilgi teknolojileri kullanımı konusunda kendinizi ne derece yeterli buluyorsunuz?

() Tamamen () Oldukça () Orta Düzeyde () Az () Hiç

7- Proje süresince bilgi teknolojileri kullanımı konusunda okul yönetimi sizi ne derece destekledi?

() Tamamen () Oldukça () Orta Düzeyde () Az () Hiç

8- Bilgi teknolojileri kullanımı konusunda kendinizi geliştirmek ister misiniz?

Evet () Hayır ()

9- Bilgi teknolojisi kaynaklarını kullanıyorsanız hangi sıklıkta kullanıyorsunuz?

Her gün () Haftada bir () Ayda bir () Dönemde birkaç kere ()

10- Bilgi teknolojileri kullanımı bu projenin başlaması, ilerlemesi ve değerlendirilmesi süresince size ne kadar faydalı oldu?

() Tamamen () Oldukça () Orta Düzeyde () Az () Hiç

Ek A.2 Nüfus Uluslar Arası Projelerde Bilgi Teknolojisi Kullanımı Durumu Video –Görüşme Değerlendirme Soruları

Uluslar Arası Projelerde Bilgi Teknolojisi Kullanımı Durumu Video –Görüşme Değerlendirme Soruları

Değerli öğretmen arkadaşım,

Bu ölçek **Ulusal Ajans Tarafından Desteklenen Comenius Projelerine Katılan Öğretmenlerin Bilgi Teknolojileri Kullanımı Durumunu** tespit etmek amacıyla hazırlanmıştır. Sonuçlar Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü, Bilgi Teknolojileri Programında yürütülmekte olan tez çalışması için kullanılacaktır. Soruları içtenlikle cevaplayacağınıza inanıyorum.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

- 1- Projeniz hakkında bilgi alma, irtibat kurma ve projeye başvuru süresince bilgi teknolojilerinden ne şekilde faydalandınız?
 - a. Günlük bilgisayar ve internet kullanım süreleri,
 - b. Proje başvuru süresince kullanılan bilgisayar programları,
 - c. Proje başvuru süresince bilgi teknolojileri donanımları ,
- 2- Projenizin kabulü ve ilerlemesi sürecinde bilgi teknolojilerinden ne şekilde faydalandınız?
 - a. Proje ilerlemesi takibinde bilgi teknolojileri kullanımı,
 - b. Günlük bilgisayar ve internet kullanım süreleri,
 - c. Proje ürünlerinin ortaya çıkmasında bilgi teknolojileri kullanımı,
- 3- Projenizin sonlandırılması ve değerlendirilmesi süresince bilgi teknolojilerinden ne şekilde faydalandınız?
 - a. Projenizin ve katılımcıların değerlendirilmesinde kullanılan bilgisayar programları ,
 - b. Projenizin ve katılımcıların değerlendirilmesindeki bilgisayar ve internet kullanım süreleri,

Bilgi teknolojilerine erişimin olmadığı durumlarda yapılanlar ve öneriler...

Ek A.3 Araştırmaya Katılan Okullar Ve Projeleri

Okulun Adı	Projenin Türü	Projenin Tarih Aralığı
Bahçelievler İÖO 1	Comenius “Kaleler ve Saraylar”	2007-2009
Çapa İÖO	Comenius “Güneş Yükseldiğinde” “Farklı Ama Eşit”	2004-2007
Emlak Konut Anadolu	Comenius “Kelimelerin Ötesinde”	2009-2011
Fatma Şensoy İÖO	Comenius “Biz Benziyor muyuz? Klişeleri Kırılım”	2010-2012
İbni Sina İÖO 1	Comenius “Akran Arabulucuğu”	2008-2010
Nurullah Baldöktü İÖO	Comenius Geleneksel Festivaller: Yemek, Dans ve Şarkı.	2010-2012
Sudi Özkan Kız Teknik Meslek Lisesi	Leonardo Da Vinci (LDV) Açık Kaynak İşletim Sistemlerinin Avrupa'da Bilgisayar Sektörü ve Okullarda Kullanımının İncelenmesi	2009-2011
Şişli Endüstri Meslek Lisesi 1	Grundvig Sanatın Dezavantajlı Yetişkinlerde Anahtar Ve Yumuşak Becerilerin Geliştirilmesinin Bir Aracı Olarak Kullanılması Projesi	2009-2011
	Sosyal Yönden Dezavantajlı Gruplarda Gönüllülüğü Güçlendirme Projesi	2011-2013
Şişli Endüstri Meslek Lisesi 2	Yenilik Transferi	2011-2013

Ek A.4 Araştırmaya Katılan Okullardan Toplanan Veriler